

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE LUNAR

—: sub îngrijirea unui comitet de redacție —:

CUPRINSUL:

Pedagogice-Culturale.

- Redacția: Astăzi mai mult decât oricând....
I. Nisipeanu: Metoda activă în învățământ.
I. F. Buricescu: Idei rău înțelese.
Ascaniu Crișan: Ceva despre învățământul matematicilor în școala primară.
Al. Lascarov Moldovanu: Cultură și credință.
Fl. Ștefănescu-Goangă: O nouă știință: Psihotehnica.
T. Șt. Vicol: Precizări asupra aplicabilității jocurilor decrolyene la copiii de cl. I primară.
I. Cădariu: Pentru ce este grea viața și cum s'ar putea ea face mai ușoară?
I. Pordea: Mediul și educația copiilor.
A. Volungan: Lecție practică la cl. I: Nașterea Domnului.
I. Marinescu: O lecție de educație morală.

Diverse

- I. Mușlea: Apel către intelectualii satelor.
A. Văjjan: Cum putem apăra copiii de alcoolism?

Cărți și reviste.

Informațiuni.

Comunicări oficiale.

Biblioteca Centrală
Raională Arad

Redacția și Administrația la Revizoratul Școlar

A R A D.

Prețul 1 exemplar: **34 Lei.**

ABONAMENTUL:

Pe un an Lei 200.

Pe jumătate an „ 100.

Abonamentul se plătește anticipativ.

Abonații sunt rugați să ne trimită adresa lor precisă și să ne comunice orice schimbări de adresă ulterioare.

Cei ce ne trimit manuscrise pentru publicare, sunt rugați să le scrie cât se poate de citeț și numai pe o față a hârtiei.

Manuscrisele nu se mai înapoiază.

Anunțuri și reclame se primesc după învoială.

1931.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA DIECEZANĂ

— A R A D —

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

ASTĂZI MAI MULT DECÂT ORICÂND...

Atmosfera creată prin concursul împrejurărilor din timpul și de pe urma războiului a pricinuit multe și profunde schimbări în obișnuințele și atitudinile oamenilor.

De când sunt oameni pe pământ, totdeauna a fost între ei o covârșitoare majoritate a celor preocupați numai de problemele momentului și mai ales de interesele lor personale imediate, și numai o foarte mică minoritate de așanumiți idealști, ale căror preocupări erau îndreptate mai mult spre viitor și îndeosebi în direcția interesului obștesc. Războiul și consecințele lui însă au făcut să scadă și mai mult numărul acestora din urmă. Din ce în ce preferințele oamenilor se orientează tot mai mult în direcția aspirațiilor de ordin material: situație, confort, bogăție, plăceri, etc. Și de cele mai multeori nu se pune nici un scrupul în alegerea mijloacelor pentru urmărirea acestor scopuri. Una dintre urmările acestei orientări este și diminuarea interesului pentru preocupări de ordin cultural și moral.

Sporirea artificială a școalelor de tot felul și mai ales afluența virtiginoasă a tineretului spre școalele secundare, oricât aceste fenomene s'ar părea a fi în contrast cu cele susținute mai sus, nu sunt totuși manifestarea unei necesități organice, unei tendințe firești spre culturalizare. Prea năvalnică și subită eră și mai ales prea mult aveă înfățișarea unei contagiuni generale această pornire, pentru ca să fi fost în adevăr isvorită dintr-o necesitate firească. Motivul psihologic al acestui fenomen nu este altul, decât acela care a stârnit și exodul populației rurale spre orașe, precum a creat și ciudățenia din primele zile ale României Mari când nimeni nu mai eră mulțumit cu locul său, cu situația sa, ci flecare doriă să fie altceva — bineînțeles ceva „mai mare” — decât ceea ce fusese până atunci. (Asfel s'au văzut învățători trecând ca funcționari la vămi sau la C. F. R.,

preoți făcându-se administratori la spitale sau directori de bănci, țărani părăsindu-și ogorul pentru a se apuca de alte îndeletcirii, etc., etc. Exemplele s'ar putea înmulți la infinit.) În toate aceste manifestări nu putem vedea altceva, decât dorința de a ajunge cu orice preț, la o situație materială mai bună, la un câștig mai mare, care să asigure un traiu cât mai ușor, împreună cu cât mai mult confort, lux, plăceri și cât mai puțină muncă. Acum, că aceste aspirații paradisiace pornesc dintr'un punct de vedere greșit, incompatibil cu realitatea vieții, este altă socoteală. Fapt este că nu setea de cultură, ci cea de câștig caracterizează preferințele zilelor noastre.

Preocupările de ordin cultural și moral, precum am spus, sunt aproape absente din viața noastră individuală și socială. În orice caz sunt foarte reduse. Din cauza aceasta la noi se cetește foarte puțin, lucru dovedit prin izbitoarea inferioritate culturală (de cea morală să nu mai vorbim) a multor indivizi, a căror situație socială contrastează atât de ironic cu nivelul cultural. Și nu numai atât. Conferințele publice cu caracter cultural sunt prea puțin frecventate. La fel se petrec lucrurile și în teatrul de adevărată artă, precum și cu toate celelalte manifestări serioase de ordin cultural. În schimb sunt foarte căutate spectacolele ușoare și distracțiile ordinare. Puținele cărți de valoare ce se pot tipări la noi numai cu mari sacrificii, stau nevândute cu anii, prin librării. Publicațiile periodice de regulă nu-și găsesc destui cetitori ca să poată trăi. Etc., etc...

Ori, această atitudine de nepăsare față de tot ce formează adevărata cultură, este foarte păgubitoare pentru noi, atât ca indivizi, cât și ca popor. Este un adevăr indiscutabil că un popor nu trăiește decât prin cultura sa. Și atunci dacă dorim fericirea noastră și a neamului nostru, trebuie să ne dăm seama că spre acest scop este absolut indispensabil pe de o parte să ne cultivăm noi înșine ca indivizi, iar de altă parte să răspândim cel puțin să ajutăm răspândirea culturii în cercuri cât mai largi.

Au această datorie, față de sine și față de neam, toți intelectuali nostri, dar îndeosebi dascălii. Astăzi, când în viața noastră individuală și socială se constată un pronunțat deficit al culturii și moralității, mai mult decât oricând Neamul nostru are cea mai arzătoare trebuință de dascăli prieteni și devotați. Niciodată dascălul român n'a avut o răspundere mai grea decât astăzi.

Și atunci acel dascăl inconștient, care nu vrea să țină seamă de această răspundere, care alungă din casa lui cartea și evită sistematic contactul cu lumina culturii și care din cauza ignoranței sale întreagă viața lui nu face în școală altceva decât pisălogeală rutinară și seacă, ori poate nici atât, acela poartă cu nevrednicie numele de dascăl. Iar întrucât neglijența și recredința unui atare năimit are urmări grave pentru toate acele generații de copii cari au nenorocirea să i fie elevi, fapta lui nu poate primi altă calificare decât pe aceea de crimă.

Idealul, pe care adevăratul dascăl pătruns de duhul apostolilor îl urmărește neîncetat, este **progresul**, atât în direcția culturală cât și în cea morală. Aici nu încapă nici un compromis. Nici un fel de împrejurări — inclusiv pretextul lipsurilor materiale — nu pot servi drept circumstanțe atenuante. Dascălul conștient de chemarea sa își împărțește câștigul său mult-puțin în așa fel, ca totdeauna o părticică corespunzătoare să-i rămână și pentru hrana sufletului. Atitudinea de a da tot câștigul tău numai corpului și nimic sufletului, este atitudinea animalului, la care deasemeni nu putem deosebi nici un fel de preocupări în legătură cu satisfacerea unor necesități sufletești. Ori, tocmai aceste necesități deosebesc pe om de animal. Și ridicarea lor pe primul plan al preocupărilor noastre înseamnă ridicarea noastră din animalitate, precum și invers.

Dar nu numai atât. Dascălului nu i este de ajuns să fie numai la nivelul mediului în care trăiește. El trebuie să aibă și ceva în plus. Altfel n'ar putea fi educatorul și îndrumătorul tuturor, cum trebuie să fie.

Nădăjduim că forțele creatoare și avânturile generoase călăuzite de iubirea de Neam nu vor întârziă să tresalte din adâncurile sufletești ale dascălimii noastre, pornind năvalnic la lupta pentru înfăptuirea operei de renovare și purificare a sufletului nostru național, atât de necesară, astăzi mai mult decât oricând.

PEDAGOGICE — CULTURALE

Metoda activă în învățământ.

Formele de învățământ. Principiul metodei active integrale

De I. Nisipeanu,
Profesor, București.

A fost o vreme, când problema didactică, care preocupă mult pe oamenii de școală, eră aceea a *materialului de cunoaștere*, problema *programului*. Principiul dominant în didactică eră principiul, pe care-l putem numi *material*: *ce trebuie să învețe copilul* eră lucrul cel mai important de hotărât.

Cu timpul s'a petrecut o deplasare pe linia de interes a problemelor didactice. Principiul material, al programului, al cunoașterii și felului cunoștințelor, a fost împins pe un plan secundar, mai din fund, al preocupărilor didacticienilor, și locul lui eră ocupat de un alt principiu, pe care-l putem numi *psihologic*: a început să se vadă că în *rândul întâiu* trebuie să ne ocupăm de *elev*, de organizarea lui psihico-fizică, de puterile lui sufletești și de gradele în care ele se manifestă pe diferitele trepte ale dezvoltării infantile. Întâiu importă să știm *cât* poate copilul să învețe și *cum* poate mai bine să învețe, adică prin ce metode să armonizăm materialul de idei cu firea lui; și apoi vine o problemă de drepturi ei, incontestabile de altfel, fiindcă trebuie să fie un program, problema: *ce să învețe copilul*.

Foarte mult a contribuit la această răsturnare de valori în didactică, la această nouă gravitație a intereselor didactice, Jean-Jacques Rousseau. Acel apel eloquent al lui: „*Incepeți prin a vă studia mai bine elevii, căci, foarte sigur, nu-i cunoașteți de loc*“, a dat un mare și durabil impuls cercetărilor de psihologie infantilă; atunci s'a înfiripat și a crescut apoi înfloritor literatura acestor probleme; s'au întreprins anchete și statistici despre viața copiilor, s'au înființat laboratoare pentru cercetări experimentale asupra vieții psihice a copiilor și s'a ajuns, prin sintetizarea tuturor cunoștințelor privitoare la ei, la o *știință a copilului*: *pedagogia*.

Din cercetările vieții psihofizice a copiilor s'au desprins multe constatări importante pentru practica pedagogică. Cea mai de seamă, însă, care a fost mai mult accentuată, în jurul căreia s'a concentrat mai intensiv atenția oamenilor de școală, și care, în aplicarea ei în practica didactică, a adus cele mai fecunde transformări, e constatarea, că ființa copilului e covârșitor înclinată spre *proprie activitate*, atât *fizică, manuală*, cât și *psihică, sufletească*. În mod spontan copilul e determinat spre mișcare, în mod spontan, la exercițiul simțurilor, în mod spontan, prin curiozitatea lui nativă, la întrebări despre rostul și natura lucrurilor ce vede și cu care vine în contact. Acesta e caracterul dominant al copilăriei, caracter care se manifestă în diferite grade și modalități, atât în perioada vieții antescolare, cât și în a celei școlare, și mergând până în vârsta adolescenței.

Concluzia didactică, ce a decurs în mod logic din această constatare a activității spontane predominante la copii, a fost că învățământul trebuie să respecte această fire activă a copilului, să se armonizeze cu ea, s'o cultive și s'o desvolte. Să nu se adreseze, deci, numai puterilor receptive ale sufletului, simțurilor mai mult pasive, auzul și văzul, memoriei și atenției receptive, ci și, în mod chiar precumpănitor, simțului activ, tactilo-motor, judecății proprii a copiilor și atenției lor active. Elevii să-și câștige singuri știința printr'o *metodă activă* de proprie cercetare, să-și cucească deci știința, s'o elaboreze chiar ei, sub conducerea abilității a profesorului, nu s'o primiască elaborată gata, și formulată gata de acesta.

Iată, într'o formulă sintetică, ce e problema metodei active, de care mă voiu ocupa în acest mic articol.

Mai de mult, — și am trăit și eu în mare parte sub era aceasta metodologică, — când principiul material era pe planul întâiu al grijii corpului didactic, (și aceasta se explică prin caracterul intelectualist îngust al psihologiei timpului), învățământul se împărtășia prin forma exclusiv *expozitivă*, discursivă. Profesorii procedau în mai multe feluri: unii se plimbau pe dinaintea băncilor din față, când spre un perete, când spre cellalt, și *recitau*, aș putea zice, șirul de idei ce făcea cuprinsul lecției; iar elevii aveau caete *speciale*, pe cari își luau în fugă notițe. Alții stăteau pe catedră și expuneau de acolo cuprinsul lecției, în vorbire monologică neîntreruptă, dela început până la sfârșit; iar elevii ascultau din bănci, s'au se făceau că ascultă, când expu-

nerea nu-i atrăgea, luând numai atitudinea exterioară a atenției. Ce se petrecea după acei ochi, cari stăteau, de multeori de frică, întinși spre profesor și spre tablă, când scria ceva pe ea, cine putea ști? Să fi avut atunci profesorul curiozitatea să vadă la un moment dat, ce ecou au cuvintele lui în mintea copiilor, întărind monologul și întrebându-i ce au înțeles, ar fi constatat cu durere, în cele mai multe cazuri, un adânc gol, un total neam. Dar așa ceva, din fericire pentru elevi, nu se petrecea aproape de loc. Profesorul se mulțumiă să-și treacă materia, ce forma cuprinsul lecției, într-o jumătate de oră, iar restul îl petrecea în interogații din materia lecției trecute. Alții nu făceau nici așa. Am cunoscut cazuri de profesori, cari expuneau, în lecții de o oră întregi, materia unei epoci determinate, a unui trimestru, apoi la finele ei interogau din toată această materie, ascultând pe rând pe elevi, ca să le dea note, fie după catalog în ordine alfabetică, fie în ordinea așezării lor în bănci. Elevii știau când le vine rândul să fie ascultați. În asemenea condiții, a mai pronunța chiar cuvântul *metodă pasivă* ar fi o ironie. Eră cu desăvârșire neant metodologic, încarnarea cea mai absurdă a principiului material.

Desigur, acestea erau exagerări, pe cari nu le putem pune pe seama formei expozitive în sine, după cum nu putem da vina de exagerările contrare, în cari au căzut unii, aplicând forma activă euristică, pe această formă în sine. Forma expozitivă, rațională și cu bun simț aplicată, avea și ea calitățile ei de netăgăduit. Când profesorii aveau talent de expunere, căldură și comunicativitate, belșug de fapte și de idei bine înlănțuite, și mai aveau darul și să presare din când în când ceva humor, ei se făceau ascultați, câștigau respectul și chiar iubirea copiilor, și aceștia învățau la ei și de jenă, de rușinea de a nu ști la profesorii simpatizați.

Și azi metoda expozitivă își are rolul ei la anumite obiecte de învățământ, și în școala primară și în cea secundară, obiecte cari, prin esența lor, îmbracă această formă. A o exclude cu totul ar fi total antipsihologic. Cum însă există obiecte la cari, prin esența lor, se impune forma monologică, — fără să excludă cu totul, în alte părți ale lor, euristica, — tot așa există obiecte de învățământ, la cari esența lor lăuntrică cere imperios forma activă întrebătoare. Și la acestea, negreșit, poate avea loc, în anumite articulații ale lecțiilor, forma narativă, expozitivă. Întrubunțarea uneia sau alteia e însă chestie de proporție, de grad,

le centru de gravitate. În unele obiecte de învățământ euristică și forma necesară, esențială, și cealaltă are loc numai în mod accidental; la altele, invers, forma narativă expozitivă e esențială, iar euristică o completează ici și colo, unde e nevoie și e posibil. Noi însă nu concepem forma întrebătoare în felul în care se practică azi în mai toate școalele noastre: ca un lanț de întrebări rigide, calculate matematiceste și cu previziuni matematice de răspunsuri croite după dorințele rigide ale învățătorilor. Noi nu concepem srb forma *liberei conversații între învățători și elevi, și între elevi între ei*. Forma interogativă trebuie să ia, așa-zis, înfățișarea conversațiilor familiare, așa cum ne întreținem și noi adulții între noi. și din cari noi învățăm foarte mult și în chip foarte atrăgător, adesea chiar amuzant.

Asupra felului cum se poate desfășura o conversație liberă, vom reveni într'un articol deosebit.

Vom spune acum câteva cuvinte asupra *spiritului activist* în genere în învățământ.

Școala activă se poate concepe, și s'a conceput, în două feluri: sau ca o școală, care dă covârșitoare importanță lucrului manual, activităților practice, nu însă cu scop profesional, ci cu scop *educativ*: o putem numi *direcția școlii active manuale*; sau ca o școală, care se străduiește să ațâțe și să desvolte *întreaga sferă a puterilor active ale copiilor, și pe cele fizice, și pe cele spirituale*. Pentru această din urmă direcție, pe care o putem numi *școala activă spiritualistă*, scopul final al învățământului e *exercițiul intensiv al funcțiunilor spiritului*, iar materialul de învățământ, fie practic, manual, fie teoretic, e socotit numai ca un *mijloc* de a promova acele funcțiuni ale spiritului. Noi ne-am pronunțat, în multe rânduri, pentru această direcție spiritualistă a școlii active. Și am accentuat aceasta, pentru că, la început, la noi, cași în alte părți de altfel, s'a confundat școala activă cu școala de lucru manual ca ocupație de căpetenie. Însă lucrul manual în sine nu duce la o adevărată activitate a copilului, numai pentru că acesta activează fizic, cu brațele. Dacă ar fi așa, atunci ar urma ca școalele de meserii să fie *prin definiție* școale active, căci doar în ele mai mult lucru manual se face. Ceeace face un învățământ activ, în sensul în care înțelegem noi această noțiune, e gradul de *interes* cu care elevii participă la împărtășirea lui. O școală poate să apeleze exclusiv la activitatea manuală a elevilor, și să fie foarte pasivă, dacă me-

toda și forma acestei activități manuale nu isbutește să trezească viu interes și caldă și intimă atenție; pe când alta, poate să se roluiască numai în jurul cunoștințelor teoretice, și totuși să fie foarte activă, dacă a realizat aceste mari condiții. Ceeace însemnează că în alt resort trebuie căutat activismul: *nu în program, ci în dibăcia de a angaja adânc puterile vii ale interesului, atenției și judecății elevilor.*

Posiția noastră în această problemă ni se pare, deci, foarte limpede: Nu facem din lucrul manual panaceul educației; dar nici nu-l respingem, căci copiii simt atracție și interes pentru el și în această măsură el contribuie să dea duh activist școlii. În ultimă analiză îl considerăm numai ca un mijloc, ca un principiu metodologic și educativ, și în această calitate, împreună cu învățământul teoretic, care e tot mijloc, el are menirea să ajute pe educatori întru atingerea scopului lor cel mai înalt, care e dezvoltarea până la cel mai înalt grad cu putință a spiritului personal, original, al copiilor. Ca orice ideal, și acesta nu se poate decât apropia, căci nu stă în puterea omului perfecțiunea, ci numai tendința spre perfecțiune. Iar valoarea unei metode și unei forme de învățământ se măsoară după gradul în care ele îngăduiesc această perfectibilitate.

Idei rău înțelese.

de I. F. Buricescu

Profesor, București.

Trec deseori pe lângă o școală primară de fete, așezată pe malul din bulevardele Bucureștilor. La un moment dat, primăvara recută, mi-au atras, în mod deosebit, atenția schimbările de natură gospodărească ce se produceau în curtea nu prea spațioasă — atât cât se putea aprecia din stradă — a școlii: oameni să-lau, căruțe intrau și ieșiau, transportând pământ, pietriș, brazde de iarbă verde. Însfârșit, într-o bună zi, am admirat niște răzoare frumoase de flori, așezate estetic în fața școlii de o mână pricepută și îngrijite cu toată sollicitudinea cuvenită unor produse minunate ale horticulturii. Mi-am închipuit atunci că în fruntea școlii venise cineva, care iubiă frumosul și-mi ziceam convins: „Fericiți copiii pe cari norocul i-a adus sub acoperișul acestei școli!”

Este lucru vădit că unul din defectele mari, de cari suferă în special școala noastră primară,*) constă în faptul că corpul didactic și directorii — în primul rând directorii — nu se ocupă îndeaproape de igiena și estetica localurilor și a sălilor de clasă. Cu excepții onorabile, firește, clădirile sunt lăsate să se dărăpene: zidurile exterioare sunt murdare și cu tencuelile căzute; pereții înăuntru sunt nevăruiți și înegriți de praf sau de fum, ba chiar cu pânze de păianjen prin unghiere; geamurile sunt uneori sparte și de cele mai multeori murdare și întunecoase. Ce să mai spunem de starea podelelor și a mobilierului?! Câți s'au gândit că nu se cuvine să se aducă noroiu în clasă sau să se arunce pe jos tot felul de murdării? În câte școli se respectă pereții și pupitrele, nesăpându-se sau nescrîindu-se nimic pe ele? Și dacă aceste condițiuni elementare de întreținere nu se realizează, apoi cu atât mai puțin se îngrijește cineva de introducerea frumosului în viața școlară.

Nu e locul să stăruim, în aceste puține rânduri, asupra problemei sentimentului frumosului, în toată complexitatea ei. Ne-am depărtat de scopul nostru. Trebuie să amintim însă câteva idei în legătură cu localul.

*) Vorbesc aici, v-zi bine, mai ales de școlile din vechiul regat, pe cari le cunosc bine. Nu știu cum stau lucrurile în Transilvania.

După părerea noastră, simțământul, cu care s'ar cuveni între copilul în clădirea școlii, ar trebui să fie întrucâtva asemănător cu simțământul credinciosului care intră în biserică. În școală elevul vine să-și înalțe sufletul, să-și înobileze inima, să primiască acea lumină a minții. grație căreia va fi util societății și lui însuși și va ajunge la fericire — atâta câtă îi e dată unui om. Școala e un templu, dupăcum biserica este și ea, într'un fel, o școală.

Pentruca să se realizeze aceasă stare sufletească la elevi nu se va recurge, desigur, nici la amenințări, nici la pedepse mult sau mai puțin aspre. Localul prin el însuși impune respect dacă îndeplinește condițiunile necesare. O clădire spațioasă, cu lumină multă, curat întreținută, este prin ea însăși proprie să impresioneze bine pe copil. Dacă înăuntrul se găsește un mobilier simplu, corespunzător celor mai elementare cerințe igienice, dacă elevii, instalându-se în pupitre, nu le găsesc schilodite, scârțâite și mânjite, în tot felul, de înaintași, avem îndeplinită o condiție pentruca acești elevi să se simtă într'un loc demn de respect și nu într'un grajd. Dacă însă, ceva și mai mult, localul este și impunător din punct de vedere arhitectonic; dacă, intrând în el, vezi totul strălucitor de îngrijire și curățenie; dacă pereții sunt împodobiți cu tablouri frumos executate, cari atrag priviri curioase și uimite; dacă, înfârșit, totul e așa rânduit încât copilul să simtă acel fior de admirație, care este la el începutul sentimentului estetic, — atunci putem zice că am făcut un pas mare de tot în domeniul cultivării frumosului. Se poate merge și mai departe încă împodobindu-se în tot timpul anului ferestrele claselor cu glaste de flori, iar primăvara și vara cultivându-se de elevi o pajiște în curtea școlii. Îngrijirea dată de elevi florilor le înobilează sufletul și cu alte sentimente decât cel estetic.

Toate acestea sunt adevărate și directorul, de care vorbim, presupunea că le-a simțit singură sau le-a găsit tipărite cărții unde. Această directorie uită însă un lucru și anume: activitatea educatorului nu trebuie să fie unilaterală și că o impresură în aparență bună poate duce la efecte rele, dacă nu e combinată cu toate cerințele unei armonioase dezvoltări a corpului și sufletului copilului.

Am întâlnit într-o zi pe o institutoare, — o cunoștință veche a cărei urmă o pierdusem un timp — și întrebând-o unde funcționează, mi-a răspuns, spre deosebita mea satisfacție, că făcea parte din corpul didactic al școlii admirate de mine.

— „Frumoasă școală!” — i-am spus atunci. — „Trebuie să aveți o directoare eminentă.”

— „De unde știți?”

— „Văd transformările din curte și-mi închipui ce lucruri minunate trebuie să se petreacă înăuntrul!”

— „Nu, vă înșelați...” — mi-a replicat cu energie institutoarea. Am aflat atunci din gura acesteia lucruri revoltătoare. Observasem și eu că, afară de Grădina din față, partea laterală a curții, câtă se putea vedea, era și ea plantată cu iarbă și arbuști tineri. Mi s'a spus însă că și spațiul din spatele localului, cât mai rămâneă, era ocupat cu iarbă, flori și arbuști. Doamna directoare era astfel foarte fericită, când își esfăta privirile dela fereastra locuinței sale, așezate în fundul curții. Și atunci se întreabă cineva în mod firesc: Grădina aceasta este de vreo utilitate educativă pentru fetițe? Dar deloc. Se poate spune din contra, că în condițiile în cari funcționează această școală, grădina atât de frumoasă, este, din nenorocire, un instrument de tortură pentru bietele eleve. La orice oră din zi vei trece prin fața școlii, așteptând chiar intenționat răstimpurile când se dă recreație, nu vei vedea nici o mișcare nici în față, nici în curtea laterală. Dacă vei ascultă atent, crezând cumva că elevele își fac jocurile în fundul curții, nu vei auzi nici acolo zgomotul și chiuiturile atât de încântătoare ale copiilor, pentru cari jocul este o fericire — una din cele mai mari, ca să nu zicem cea mai mare fericire.

Când se sună de recreație, nimeni n'are voie să iasă din clasă: Toate elevele sunt ținute oarecum în cușcă, dându-li-se drumul afară numai celor cu necesități fizice inexorabile. Institutele trebuie să facă poliția claselor și să interzică jocul și mișcarea ca să nu se facă praf. Școala aceasta e o închisoare în care toți copiii trebuie să stea serioși și posomorîți. Și toate acestea, ca să nu se calce iarba și florile!

Cum am mai spus, o grădiniță ar fi necesară ori cărei școli. Nu încapă iarăși vorbă că o astfel de grădiniță trebuie respectată, îngrijită și iubită de elevi, tot așa cum ei trebuie să respecte cu sfîntenie localul, în care nici înr'un caz n'au voie să se joace. Dar și localul și grădina sunt pentru elevi, nu elevii pentru ele. Și atunci este un mare păcat pedagogic, aproape o crimă, să procedeze cineva ca această directoare, pentru care grădina e totul și elevele nimic. O școală nu e școală, dacă n'are împrejur un loc larg, unde copiii să alerge în toată voia, să cadă și să

se ridice fără nicio stânjenire, să răză din fundul sufletului, să tipe și să chiuie fără teamă. Jocul — adevărul acesta este definitiv admis azi — nu este o activitate inutilă sau de lux. El este, din contra, o activitate foarte necesară, este singura activitate care rească a vârstei copilărești. Ceva mai mult, fără joc, copilul ca și animalul iese nepregătit pentru activitatea grea și serioasă a maturității. Un învățător cu adevărată cultură pedagogică nu numai că nu împiedică jocul copiilor, dar îl încurajează, îl îndrumază pe căi bune, participând chiar la el, mai ales când e tânăr.

Dacă aș cunoaște pe directoarea pomenită și dacă cuvântul meu ar putea fi ascultat de ea, i-aș spune pe scurt aceste adevăruri, cari n'ar fi decât o parafrază a dictonului latin: „*Non scholae, sed vitae discimus*“.) Un educator nu trebuie să uite niciodată deosebirea dintre scopul și mijloacele educației. Copilul și educația lui sunt totul într-o școală; restul, dela învățător până la bucățica de cretă, este subordonat lui. Mijloacele de cari ne servim pentru educație sunt foarte variate, dar ele trebuie să se armonizeze unele cu altele, spre a duce la un bun rezultat. O grădiniță este deci necesară școlii, dar tot așa, dacă nu mai necesară este o curte spațioasă, în care să se joace elevii. Disciplina necesară, izvorită din necesitățile educației, disciplina rigidă și barbară, care sufocă spontaneitatea pornirilor firești ale copilului, este o crimă. „Și d-ta, doamnă directoare,“ i-aș spune spre a încheia, „ai o grădiniță frumoasă în jurul școlii din *vanitate*, iar nu din convingerea sănătoasă că ea e necesară ca să crească cealaltă floare, care e mai importantă, floarea din sufletul copiilor ce ți sunt încredințați. Și acesta e un păcat, un mare păcat!“

Ceva despre învățământul matematicilor în școala primară.

ASCANIU CRIȘAN

directorul liceului „Moise Nicoară“ din Arad

III.

Ne rămâne să dăm, în cele ce urmează, câteva îndrumări cu privire la punerea în practică a ideilor expuse în părțile anterioare ale tratatului de față. În privința acestei sarcini ne este foarte ușurată prin lucrarea existentă: „Viață în studiul matematicilor“, datorită domnilor I. Nisipăanu și

*) Nu învățăm pentru școală, ci pentru viață.

Geantă, aceşti distinşi pedagogi, cari depun o muncă titanică pentru a întronă principiul activismului în învăţământul nostru primar, îmbogăţind literatura noastră pedagogică cu o serie de opere de metodologie, foarte utile pentru învăţătorul care vrea să se emancipeze de sub tirania şcoalei de ieri.

După o succintă expunere a concepţiilor pe cari le-au avut pedagogii, în cursul veacurilor, asupra studiului matematicilor şi o serie de aprecieri foarte interesante privitor la aritmetica primitivilor, autorii, exploatare din plin toate avantajele acestui studiu de psihologie comparată, urmăresc treptat procesul psihologic evolutiv al formării noţiunilor aritmetice la copii, creând astfel platforma metodologică pe care trebuie să se bazeze de azi înainte învăţământul matematicilor în şcoala primară. Urmarea e o altă formulare a scopurilor şi a metodelor acestui învăţământ, o complectă revoluţionare a concepţiilor învechite, cari călăuzesc încă şi astăzi pe cei mai mulţi învăţători la împărtăşirea noţiunilor matematice.

Găsim aici o meticuloasă şi documentată revizuire a principiilor didactice şi a treptelor psihologice proprii acestui învăţământ şi o bogăţie de exemplificări menite a lumina din toate laturile problema matematicilor în şcoala primară, întrezărindu-se prelulindeni, ca un fir roşu, tendinţa de a se turna viaţă în acest studiu urgisit de mulţi şi totuşi atât de important pentru formarea unei concepţii de viaţă mai apropiată de realitate.

În partea a doua ni se dau o serie de consideraţii metodologice, foarte preţioase, pentru diferitele clase, iar în partea a treia câteva schiţări caracteristice, în cari principiile expuse în partea teoretică găsesc o amplă justificare practică.

Nu putem îndestul recomanda învăţătorilor nostri acest preţios îndrumător didactic, care, dacă cere un mare efort pentru pătrunderea lui, în schimb, odată stăpânit, devine cel mai credincios sfătuitor al învăţătorului la munca sa în şcoală.

Ne oprim asupra problemelor ce însoţesc lecţiile de matematici în şcolile primare, ele având o importanţă capitală la ajungerea scopurilor pe cari le-am precizat în expunerile noastre anterioare ca supremul ţel spre care trebuie să graviteze învăţământul matematic în şcoala primară. E în deobşte cunoscută superficialitatea cu care se aleg de către autorii de cărţi didactice aceste exerciţii menite a servi parte ca mijloace de intuiţie, parte ca mijloace pentru aplicarea regulilor învăţate. Răsfoind manualele, rămân adeseori uimit de problemele disperate pe care le întâlneşti, exerciţii alese la întâmplare, străine mentalităţii copilului şi lipsite de orice aport educativ. Susţinem că învăţătorul trebuie să fie cu multă grijă la selecţionarea acestor probleme, cari trebuie să stea într-o strânsă legătură cu necesităţile vieţii

zilnice, chiar și atunci când ele sunt menite a servi mai mult ca un fel de gimnastică a minții, decât ca un mijloc de cunoaștere a lumii sub raportul cantitativ.

Principiul fundamental, care trebuie să stea la baza alegerii problemelor, este deci, după părerea noastră, acela de-a se avea prin ele neconcoate în vedere cunoașterea lumii externe sub raportul cantitativ. Ele trebuie porcedă din viața practică, să fie într-o deplină concordanță cu viața reală și să țină la cunoscerea acestei vieți.

În privința acestor *date statistice ale satului* ne pot servi ca nesecat izvor la alegerea problemelor. Prin o selecționare cuminte a acestor date, pe cari oricare învățător și le poate ușor procura, putem pe simțite deschide ochii copiilor asupra realităților cari îi înconjoară și obicinui de-a aprecia toate lucrurile cu cari vin în contact zilnic și sub loarea lor cantitativă. Am observat anumite lacune în felul de viață al porenților nostri; vom căuta prin graiul elocvent al cifrelor statistice să evidențiem aceste lacune, scoțând toate învățăturile cari ar putea să determine pe țăranul de mâine la o schimbare a concepțiilor de viață, cari l-au împiedecat în trecut în dezvoltarea sa fie economică, fie socială. Asemănând producția lui într'un anumit ram al agriculturii cu aceea a țăranului din sat învecinat, cu mai puține posibilități de realizare și totuși mai avansat sub raportul economic, vom putea improviza cea mai convingătoare lecție de economie rurală, capabilă de-a desrădăcina o concepție eronată ce persistă mai în virtutea inerției. Constatăm din datele comparative ale problemelor împărțite un mare procent de mortalitate, sau o scădere treptată a naștății, cifrele ne pot inspira o serie de sugestii pentru a arăta, în toată claritatea sa, pericolul acestor simptome, dezastruoase pentru prosperitatea satului. În chipul acestor cifre cu materialul lor documentar ne dau cea mai puternică armă la combaterea plăgilor sociale, la intensificarea producției la schimbarea felului de viață în conformitate cu noile necesități de trai, un cuvânt la îndrumarea satului nostru spre alina unei sigure propășiri. Felul acestor învățătorului aduce studiul matematicilor într-o directă legătură cu viața, trezind în elevi interesul pentru acest studiu abstract și obicinui la a cugeta în cifre, a judeca tot ce-l înconjoară sub raport cantitativ.

Prin o astfel de selecționare a materialului propriu exercițiilor am realizat și un alt important principiu psihologic: acela al *localismului și concretității*, căci toate problemele sunt luate din viața actuală a satului, copilul având posibilitatea a le verifica pas cu pas, și mai ales am îndeplinit supremul desiderat al școlii active de-a *stimula propria activitate a copiilor*, cari iau parte activă nu numai la rezolvarea problemei, ci și la cunoscerea datelor cari o compun. „la să vedem astăzi câți cai sunt în comuna noastră. Tatăl lui Gheorghe are 2, vecinul său 3“. Se va naște aici desigur

O adevărată întrecere între elevi, fiecare căutând să se dovediască mai bun cunoscător al proprietăților de cai decât celalalt și contribuind astfel fiește care la îndeplinirea unei operații, care astfel ar fi lipsită de orice interes. În fine selecționarea și tratarea problemelor în sensul de-a reoglină prin ele viața care pulsează în jurul copilului de școală, ține seamă într-o largă măsură și de un alt principiu important al activismului în școală, de *principiul corelației*. Căci datele statistice nu prezintă un conglomerat de cifre abstracte, ci sunt legate totdeauna de cunoștinși fie geografice, fie de științe naturale sau fizico-chimice. Am văzut cum ele pot fi încopciate și de noțiuni de igienă, de economie rurală sau de educație cetățenească, când de-o pildă consultăm numărul analfabeților din sat, sau numărul volurilor date cu prilejul ultimelor alegeri etc. etc. Ce frumoasă lecție de educație civică nu s'ar putea face cu acest prilej, arătându-se din numărul redus al celor înscrși în listele de alegători, datoria patriotică pe care o are fiecare cetățean de-a lua parte activă la îndrumarea vieții noastre publice, de-a se înscrie în liste și a vota la alegeri.

Este adevărat că deobiceleu intuițiile din diferitele ramuri ale învățământului, cari se pretează la îmbrăcarea lor în haina numărului sau a măsurii, ne conduc la calculul matematic, pentru o mai temeinică aprofundare a noțiunii dobândite și o elucidare a ei sub raportul cantitativ. Dar nu rar ni se dă prilejul să urmăim calea inversă, începând să calculăm și sfârșind prin a interpreta rezultatele obținute. În ambele cazuri succesul e acelaș, am încetat de-a mai considera matematicile ca o știință aparte, dându-i adevărata semnificație, aceea de-a servi ca mijloc pentru înțelegerea reală a lumii ce ne înconjoară.

Firește un învățător care voește să predea matematicile în acest senz, va avea să îndeplinească o formidabilă muncă pretabilă. Va avea, mai înlăju, să se împrieteniască el însuși cu limbajul cifrelor statistice, să le adune cu o sânguință de furnică și să le grupeze în vederea lecțiilor din școală. Apoi ele sunt susceptibile la continue modificări și puneri la punct, căci date învechite ne pot, ușor conduce la interpretări eronate. În fine învățătorul nu se poate mărgini numai la cunoașterea relațiilor din satul său. Pentru a putea compara — căci comparațiile ne dau cele mai fecunde sugestii — trebuie să cunoască raporturile numerice și din satele învecinate, din plasa căreia îi aparține satul și pe urmă din județul întreg, o muncă deci care cere un mare efort și multă bătaie de cap. Dar nu mai puțin adevărat e, că ajuns odată în posesiunea acestor date, isbânda e mai mult decât asigurată. Căci având acest material numeric adunat, un învățător cu rutină și abilitate imaginativă va ști să-l utilizeze cât mai bine, atât la intuiția noilor reguli matematice, cât mai ales la elucidarea cantitativă a fenomenelor și lucrurilor înconjurătoare.

Învățătorul trebuie să fie tot mai mult convins că școala de după războiu voinde a corespunde exigențelor vieții de astăzi, trebuie să rupă cu trecutul, care se caracterizează prin un complet faliment al învățământului primar mai ales în ramura sa matematică. Învățătorul își făcea în trecut lecții pur și simplu pentru a fi făcută. Asimilarea cunoștințelor nu-l preocupă, de vadă faptul că elevul eșită din școala primară, fără a mai continua învățatul se dovedea în scurt timp certat cu cele mai elementare operații matematice. Concepțiile economice de astăzi au revoluționat completămente mentalitatea chiar și a omului dela țară. Împrejurările de astăzi îl aduc mereu pe țaran în situația de-a calcula. Deci școala trebuie să creieze în sufletul său virtualități cu reacțiuni imediate, oridecâteori se găsește în fața unor probleme matematice. Or, aceasta necesită o mentalitate matematică, creia încă de pe băncile școlii. Deprinzând pe elev a judeca toate intuițiile sale din orice domeniu, sub aspectul lor numeric, a le prinde, la întâia vedere, sensul lor cantitativ, l-am obicinuit a gândi matematic, o dispoziție sufletească ce nu-l va părăsi niciodată în viață. Astfel și numai așa vom putea înlătura prejudiciul, că studiul matematicilor este un privilegiu al celorlalte nume dotați, prejudiciu cu care își împacă și astăzi conștiința învățătorilor când vede cum se năruie în scurt timp întreg edificiul de cunoștințe matematice, împărțite de el în școală.

Cultură și credință.*)

(Conferința ținută la Cursurile libere ale Asociației Generale
Învățătorilor din România, în Iulie 1930, la Brașov.

de Alex. Lascarov-Moldovan

Dacă am încerca să dăm o caracterizare vremii de azi, lucrul nu ar fi prea greu, de vreme ce această caracterizare se desprinde din mai toate privilegiile pe cari sufletul obștesc ni le pune la îndemână.

Dacă pătrundem fie în domeniul politic, care pare a domina întreaga epocă de acum, fie în ogorul vieții familiare sau profesionale, fie în acela al artei și al culturii, — peste tot vom fi loviți de un aspect comun. După cum anotimpurile își aruncă peste lumea din afară culorile lor dominatoare — arămiul toamnei, ermina ernii, trandafiriul primăverii și auriul verii, — tot așa

*) Această conferință ne-a trimis-o spre publicare dl Ion P. Crivăț, învățător la Grăniceri (Otlaca), deci dl Crivăț răspunde pentru autenticitatea ei

fel epoca de azi își aruncă luminile ei asupra lumii dinlăuntru, aceea a spiritului obșlesc al unei adunări etnice omenești.

Acest aspect comun se delasează clar pe zarea priveliștei sufletești. *Trăim epoca imprecizunii sau mai pozitiv aceea a confuziunii sufletești.*

Să privim în noi înșine și în ju ul nostru.

În raporturile individuale, în acele familiare, în ale prieteniei, profesiei, ale vieții publice, — vom da, neconținut peste o *insuficiență* de respirare spirituală. Sufletul nostru nu respiră larg, nestânjenit, plin. Neconținut ne dăm seama de o supărătoare jenă în mersul zilelor noastre, iar pe deasupra acestei impresiuni, vine de se așează alta și mai grea. Avem neconținut părerea că ceea ce consumăm azi la valra noastră spirituală, e ceva provizoriu, ceva fără temei adânc și pe care îl dorim cât mai repede înlocuit prin *altceva* mai trainic, mai înalt, mai încărcat de mulțumire. O a treia impresiune, care ni se înfățișază, este aceea a continuei năzuințe de rupere de raporturi sufletești între indivizi și între masele de indivizi. Pretutindeni și în toate telurile de raporturi, plecând dela perechea de oameni — soții sau prietenii — și ajungând la complexe raporturi politice și sociale ale marilor mase, putem constata lesne și cu adâncă mâhnire, că *răutatea* domină azi lumea spirituală a vremii.

Contopiți acum aceste trei licori sufletești și veți căpăta esența spiritualității noastre contemporane: *un provizorat neliniștit și plin de răutate*, pare a fi caracterizarea generală ce se desprinde din aceste câteva constatări.

Urmarea practică, răsfângerea în suflete și mai ales în acțiuni, a acestei lumi, este o *totală nesiguranță* în viața ce ducem. Călătorim neconținut în absurd și în neverosimil, — nu mai putem, parcă, garanta nimic, — tot ce facem are aspectul de ceva desnădăjduit, — ca și călătorul care, traversând — pustiul, și-a pierdut îndrumarea și merge, merge așa, cu nesigura nădejde că întâmplarea îl va scoate spre o oază de siguranță și de liniște.

Priviți pe toate drumurile în cari activează sufletul nostru și veți rămâne incredințați că *nicăiri* nu veți simți pământul ferm sub picioare.

Sufletul nostru — cel individual și cel obșlesc — se află deci în situația aceea care reclamă o consolidare cât mai grabnică și cât mai plină.

Și iată, acum se desfac noi orizonturi vederii noastre. Dacă e adevărat că priveliștea unui suflet constrâns și suferind e întristătoare și plină de îngrijorare, nu e mai puțin adevărat că tot această priveliște conține în ea germenii unei vii și mari îmbucurări. Noaptea are în ea, virtual, răsăritul. Ea se va topi, neîndoelnic, în zorii plini de strălucire. Răul are, asemeni, în esența lui, germenii binelui. Un om bolnav poate fi și izvor de îmbucurare pentru el și pentru cei din jur, atât pentru dragostea care se poate consuma în preajma suferinței lui, cât și pentru însănătoșirea care stă la capătul jertfelor.

Ce muncă poate fi mai mare și mai încărcată de rost, decât aceea care se cere pentru îngrijirea sufletului nostru, aflat acum la această răspântie?

În fața desorientării, care pare a fi un proces de o înlindere obștească se pune problema *consolidării* noastre sufletești. Provizoratul, cu efectele lui dezastruoase, trebuie gonit cât mai curând dintre zidurile cetății noastre. Odată cu el, trebuie scuturată și celelalte miasme: neliniștea și răutatea. În locul lor trebuie să înfloriască fermitatea sufletească integrală, siguranța liniștea și dragostea.

Avem deci de luat în deapropoie privire chestia consolidării noastre spirituale.

De fapt, *aceasta este întreaga problemă a culturii*, care se pune în ceasurile zilelor noastre cu o putere care chiamă spre ea energiile sufletului și ale neamului, întru rezolvirea ei.

Cultura... îi rostim numele în vății prilejuri, o invocăm în cenele noastre peste tot locul, o prezentăm ca pe un miraculos balsam sufletească, privim spre ea ca spre singurul liman al salvării spirituale.

Nu vom încerca s'o definim, noțiunea aceasta fiind din acelea care fug de definire. A spune că cultura este totalitatea mijloacelor, firește sufletești, cu ajutorul cărora contribuim la înălțarea și consolidarea sufletului unei obști, trebuie să recunoaștem că e o definiție care, pentru a fi bună, trebuie să lămuriască alte definiții în subordine.

Cultura, de asemenea, nu înseamnă, și nu poate însemna nici când instrucție. Că între instrucție și cultură se găsesc relații destul de multe, aceasta este adevărat, — dar între cuprinsul noțional al fiecăreia dintre ele e o diferențiere profundă.

E de ajuns să spunem că instrucția se adresează în primul loc minții, iar cultura, sufletului, — pentru a vedea că avem de a face cu domenii spirituale deosebite.

Această diferențiere aduce după sine și diferențiere în mijloacele de acțiune. Mijloacele instrucției sunt unele, acelea ale culturii altele. Instrucția înseamnă *școală*, cultura înseamnă *viață*. Una pe alta se pot ajuta și au chiar îndatorirea s'o facă — dar între ele nicidecum nu poate fi o identificare.

Temători de a ne zădărnici truda căutând o definiție care dintru început ar fi incompletă și deci vătămătoare, vom reține, pentru deslășirea noastră, că *cultura trebuie adresată sufletului*.

Sufletul omenesc și cel obștesc își justifică existența, prin acea necutenită râvnă spre înălțare. Dacă am răpi sufletului omenesc această putere pe care o are în suspensie, prin însăși creațiunea lui, ar fi să-l anihilăm.

În dezvoltarea lui dealungul epocilor vieții umane, acest suflet, — sub dubla lui ipostază de individual și obștesc — a fost neconținut fie oprit în loc, fie, dimpotrivă, ajutat să progreseze, de anumite înrâuriri ale momentului. Școala, familia, obștea și-au purtat asupra lui puterea lor de influențare, coborîndu-l sau ridicându-l, într'un paralelism neîncetat. Variate au fost părerile oamenilor asupra metodelor de întrebuințat pentru înrâurirea spiritului uman, ceva însă a fost identic cu sine, dealungul vremii până azi, în această materie. Dacă deschidem cărțile în cari este consemnată povestirea dezvoltării genului omenesc de când își duce dăinuirea pe pământ, ne vom putea încredința că *totdeauna* spiritul uman a năzuit spre o neconținută superiorizare, ca și cum ar fi fost mereu atras de o formă sufletească ideală în perfecțiunea ei, care ar fi stat în zarea neclintită a veacurilor. În *totdeauna*, conștient sau inconștient, omul a năzuit *să se asemene* pe sine cu forma aceasta ideală și, deci, nespus de atrăgătoare.

A fi mai bun, a fi mai iubitor, a fi mai înțelegător la suferința ta și mai ales a altora, a privi toate cele sufletești, ca și cele ale trupului, nu atât prin prisma imediată a momentului, ci prin aceea mai plină de orizont a înălțurii vremurilor între ele spre deșertarea lor în abisul veșniciei, — *a fi mai om*, neconținut mai om, înțelegând prin aceasta a depărtă dela sine, tot ceea ce vitregia vremii, sau nepriceperea, sau răutatea, sau lăcomia omenească au pulut să crească pe suflet, întocmai ca sgura pe un cazan, sau ciuperca pe un răzor, — iată câteva din formele pe care le-a îmbrăcat năzuința omenească spre a ajunge ca asemănarea cu Forma ideală să fie cât mai mare.

Aceasta a fost, dealtfel, cea mai splendidă formă cu care sufletul omenesc și-a înveșmântat existența dealungul vremii. Acest neconținut fu ger minos, care a tresărit pe firmamentul omenesc, sub noțiunea aceea de "Excelsior" — adică din ce în ce mai aproape de Forma sublimă din zărea tuturor veacurilor, — este însăși rațiunea de a fi a omului pe pământ. Multe au fost pricinile, cari au făcut pe oameni să-și ducă privirile, adeseori, spre luful tuturor deșărtăciunilor, dar, la răstimpuri de cumpănă, ochii lor s-au ridicat și s'au minunat de acel fulger înțiorător de pe cerul existenței lor.

Iată deci că se desprinde ceva din toate acestea. Cultura ar fi totdeauna acelaș mijloc, cu ajutorul căruia omul în particular și omenirea în genere ar putea fi împinsă spre Forma ideală, spre prototipul cu care omului i-a fost creat, până ce omul nu va mai dăinui pe pământ, i-a plăcut să se asemene, iar în această năzuință de asemănare și-a găsit chiar rostul existenței pe pământ.

O continuă și curată umanizare, — Cultura.. O neconținută râvnă spre

perfecționare, — o idealizare mereu crescută, — o apropiere de Ideal...

Aceste constatări însă, pentru a putea fi niște realități creatoare, buiesc coborâte din spațiul imaterial al cugetării și ancorate la malul realității sociale certe, fără de cari ele rămân numai ficțiuni. Și, de fapt, au făcut oamenii dintru început. Ei au căutat neîncetat *un temeliu*, un zădărniciu, pentru deosebitele lor sisteme de perfecționare umană. Așa, unii au vădit că perfecționarea omenească trebuie să urmeze în deaproape curba dezvoltare a fericirii individuale. Alții au afirmat că năzuința de înălțare a omului trebuie să se așeze pe temelii economice, care — după părerea lor — ar fi singura mare realitate pământească. În sfârșit, alții au susținut că numai „laissez faire, laissez passer“ ar fi unicul temeliu pe care se poate așeza înfrățirile ieșite din râvna de perfecționare.

Într-o ordine de idei mai înaltă, s'a mai spus că toată această mișcare spirituală, consumată în toate clipele existenței omenești, nu poate avea alt temeliu decât numai *pe însuși omul*, luat atât ca putere de lucrare, cât și ca teren pe care propria lui putere să acționeze.

Se înțelege că aceste câteva prezentări de temelii sunt mult mai exemplificatoare și că nu avem intenția de a face o numărătoare completă a lor.

Dacă omul a reușit sau nu, sau dacă a reușit numai în parte, utilitatea acestor porturi de ancorare, aceasta este ceva cu totul plin de însemnătate.

În vremea noastră se consumă o vastă experiență umană, alături de noi. Vreau să vorbesc de Rusia.

Experiența rusească este plină de învățăminte în ordinea de idei care ne preocupă.

Năzuința de perfecționare dela care a pornit marea revoluție rusească a fost una economică, întemeiată numai și numai pe *omul putere*. De aproape zece ani stăm față la „perfecționarea“ pe care, astfel acționând, căpeteniile lor au adus-o în nemărginita lume rusească.

În tot ce-au înfrățit — politic, economic, cultural, — revoluționarii ruși au pornit dela singura realitate — afirmată de ei — *omul*. Omul deci ridicat la rangul de propriul său zeu. Tot ce e în afară de acest om de cugetare, nu e bun; și deci scos din socotăliile lor. Dar mai mult: omul acesta rusesc, — ca să-i zicem așa, — e un *om economic*. Sufletul omului rusesc e nimic; năzuințele lui ideale — nimic; omul rusesc e numai subiect și obiect de economie politică, și încă: marxistă.. Pornind de aici, revoluția rusă a luat în mâini fărâncopul, șumuioagul de paie îmbibat cu gaz și ștreangul și nici mai mult nici mai puțin, au crezut că pot astfel să distrugă tot ce era... economic. Și erau — oare cum — logici în ceea ce făceau. Dacă ac-

este singurul temei, pe care acționând ideile, aveau să aducă maximum de fericire individuală și obștească, se înțelege că trebuie extirpat tot ce l-ar contrazice sau măcar l-ar stânjeni. Deci: învățământul total laic, dărâmarea de biserici, sfărâmarea căminului, prigonirea intelectualilor și toate cele pe care prea bine le cunoaște fiecare.

Toate bune, dar se ridică o chinuitoare întrebare, mai cu osebire pentru cei cari stând în fruntea treburilor de acolo, au și răspunderea lor. Ca un stâlp de foc nestins, aceasta se înalță și cere, imperios, un răspuns: *s'a adus prin aceasta o perfecționare a sufletului omenească, iar câtimea de mulțumire s'a mărit?* Vezi bine că la aceasta, orice om de bun simț trebuie să răspundă, din nefericire, negativ. Prin urmare: mormane de cadavre, munți de ruine, mizerie, foamete, răutate și cruzime, — pentruca în cele din urmă să se constată că... e mai rea decât înainte... Crudă experiență!

Și totuși plină de salutare învățăminte.

Căutând pricina acestui formidabil insucces, vom fi răspuns chiar la întrebarea care ne preocupă: de ce aceste temeuri nu pot aduce după ele, roadele așteptate?

Răspunsul, clar și edificator, ni-l dă chiar unul din exponenții revoluției rusești. Cuprins de un acces de cumplită sinceritate, unul din scriitorii sovietici, pune, greu, întrebarea și-i dă un răspuns, care, însă, dărâmă întreaga construcție sovietică. În esență, el spune așa: *„temeiul nostru e prea relativ — și deci trecător, — trebuie să găsim unul mai puțin relativ și deci mai durabil“*...

Ne putem da seama că'n aceste puține cuvinte stă însăși condamnarea, de sus până jos, a sistemelor de cugetare și de împlinire ale revoluției rusești.

E firesc ca tot ceea-ce se întemeiază *exclusiv* pe om, să nu poarte roadele așteptate. Omul, privit și ca obiect de perfecționare și ca idealul propriei lui perfecțiuni, ne apare ca o ciudățenie și ca o contradicție.

Trebuie neapărat ca în acest proces, în care omul este teren de experiență, să intervină *altceva*, în afară de el. După cum un pământ nu va putea scoate din el însuși florile pe cari le dorim, ci le va scoate numai după ce în el vom sădi sămânța, — tot așa și în ipostaza care ne interesează.

Istoria ne învață că sistemele de cugetare pur omenești, roite în jurul omului și aplicate asupra lui cu crezarea că în afară de om nu mai e nimic altă ceva, n'au dat niciodată roadele așteptate. La capătul a peste cinci milenii de existență omenească, avem la îndemână, spre desăvârșită lămurire, *adevărul rusec*.

Cugetătorul rus, amintit adincoarea, are deplină dreptate: trebuie un temei mai puțin relativ. Adevărul însă e și mai categoric: *ne trebuie un temei absolut*.

Trebuie, cu alte cuvinte, să înțelegem întreaga noastră spiritualitate pe ceva care să nu mai varieze după timp, după locuri și după oameni. Ne trebuie un temelie veșnic. Ne trebuie însăși Veșnicia.

Adeseori noi găsim că omul trebuie să cugete, să simtă și să acționeze sub specia eternității. Aceste cuvinte au nevoie de o scurtă lămurire. De cele mai multe ori, noi înțelegem aceste cuvinte într'un sens greșit. Credem că „sub specia eternității” ar însemna a face ceva, care să aibă o durată eternă. Se înțelege că așa ceva e numai o părere. Nimeni din noi nu a fost, și nimeni din câți vor fi nu au putut și nu vor putea face ceva nepieritor. Ar fi o prezumție goală și fără adevăr în ea. Va veni o vreme când tot ce vedem azi va fi praf și pulbere, vărsat din nou în veșnicia care a apărut și a trăit o clipă, în lumină.

Ci alină ceva însemnează aceste cuvinte. Ele însemnează că, oarecare faptă a noastră, fie cât de neînsemnată — și cu atât mai mult cuvântul nostru mare ale existenței noastre, — trebuiesc făcute ca și cum sufletul nostru ar avea în față orizontul fix și pe veci neclintit al Veșniciei, adică al lui Dumnezeu.

Pornind dela o privire dată unui semen și ajungând până la teribilă problemă a existenței și a morții, noi avem puțină, — îngăduită — de Dumnezeu. Cel ce ne-a creat — de a le primi ca și cum El ar fi de față.

Atunci gândurile, simțirile și faptele noastre se așează pe un temelie sigur, neclintit, și deci continuu — rodnic. Sigur și neclintit pentru că Veșnicia e sigură și neclintită, — numai Ea din toate. Rodnic, pentru că numai în cercul vișios al omului care-și este șieși Dumnezeu, transformându-l în pământ în care D-zeu aruncă sămânța, dându-i prilejul de a-i fi răscăltarea sublimă voințe a Sămănătorului.

Și iată că ajungem la lămurirea câtorva lucruri, nu de mică însemnătate.

Avem nevoie în dezvoltarea vieții noastre spirituale pe pământ de un temelie absolut, iar singurul temelie absolut nu poate fi decât Dumnezeu. Puterea care a creiat pe om și care dăinuind în afară de om, îi poate da răspuns și ajutor la năzuința lui de perfecționare și de idealizare.

Și că e așa, să ne reîntoarcem puțin la ceea ce am zis adinainte. Am zis că setea de perfecționare a omului s'a arătat totdeauna sub forma năzuinței de asemănare pe sine cu Forma ideală din zarea tuturor veacurilor.

Ce este această Formă ideală?... E însuși D-zeu. Căci bine știți toți că se spune în Cartea Sfântă că omul a fost făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Și omul — tot Cartea ne spune — după ce a fost astfel creiat, și-a pierdut asemănarea cu Dumnezeu, prin însușirea păcatului.

Și de atunci, neconținut, într-o tragică sfâșiere, omul năzuiește fără răgaz spre idealul pierdut...

Aici stă toată problema veacurilor, — și deci și problema culturii.

Dumnezeu este suprema iubire, — suprema bunătate — suprema caritate.

Și noi — în cele mai superioare forme ale năzuinței umane — ce vrem? Vrem să fim mai buni decât suntem, mai iubitori, — mai caritabili, — să ne apropiem, adică, de Forma ideală de perfecțiune, — de chiar D-zeu.

Iată temeiul *absolut*, iată ce însemnează sub „specia eternității...”

— (Va urma) —

O nouă știință: Psihotehnica.

(Rezumat făcut după conferința cu titlul de mai sus, ținută de dl Profesor Universitar Fl. Ștefănescu Goangă la „Palatul Cultural” din Arad, la 1 Februarie 1931, în ciclul de conferințe aranjate de „Aslra” secția Arad).

În procesul de creație se disting doi factori: factorul material și factorul uman, fiecare având câte 3 forme.

Formele în cari se prezintă factorul material sunt: 1) *materia primă*, 2) *isvoarele de energie* și 3) *uneltele*. Factorul uman apare în următoarele forme: 1) *fizică*, 2) *spirituală* și 3) *anumite dorințe de satisfăcut*.

În sec. XIX s'a dat importanță covârșitoare factorului material. Toată grija statului industrial eră îndreptată asupra acestui factor. Acest interes a dus statele la cuceriri de colonii, de unde își puteau primi materia primă și isvoarele de energie. În acest secol omul a fost desconsiderat, sau cel mult eră considerat numai ca brațe de muncă, ca o anexă a mașinii. Secolul XX a inversat cu desăvârșire acest raport. Astăzi în producție este hotărîtor omul. Noua întocmire economică și socială are atenția îndreptată spre om, spre utilizarea rațională a puterilor lui.

Această schimbare se datorește următoarelor împrejurări:

1. Inginerul american Taylor (1905) și-a dat cel dintâiu seamă de importanța factorului uman în procesul de producție. El a încercat să utilizeze și forțele umane după aceleași norme ca și forțele mașinei.

2. Progresul însemnat al științelor biologice și psihologice a fost al doilea factor, care a îndreptat atențiunea tehnicienilor asupra importanței forțelor umane în producție.

3. În sfârșit al treilea factor hotărîtor al schimbării de care am vorbit, a fost împrejurarea că — după războiul mondial — multe popoare fiind înlăturate dela piața mondială și tăindu-li-se

isvoarele de aprovizionare ieftină cu materii prime, iar de altă parte pierindu-le în războiu o mulțime de oameni, au căutat să compenseze aceste pierderi pentru producția lor utilizând forțele umane în condițiile cele mai raționale. În special Germania, ieșind din războiu înfrântă și pierzându-și coloniile și multe brațe de muncă, depune astăzi cele mai mari eforturi să-și sporiască capacitatea de producție prin metode științifice.

Ideea lui Taylor, — că omul este și el tot un fel de mașină având forțe foarte variate, cari însă nu sunt arbitrare ci supuse și ele unor anumite legi, — s'a pus în aplicare. Dacă mașina se poate utiliza în vederea unui scop, de ce nu s'ar putea utiliza și forțele omului după aceleași legi? Taylor a constatat faptul că prin vechile metode de muncă omul cheltuește prea multă energie. El a studiat mișcările lucrătorilor în timpul muncii și a observat că multe din ele erau făcute în mod inutil, deci o risipă de energie. Pentru a face economie de energie și de timp, Taylor a născocit metode noi de lucru, în cari toate mișcările inutile au fost înlăturate, iar cele utile rațional organizate. A modificat apoi și uneltele cari erau nepractice, greu de manipulat și nepotrivite cu felul firesc de lucru al omului, reușind astfel să măriească considerabil capacitatea de producție. De ex: 100 lucrători cari cu sistemul vechiu, puteau încărcă într'un anumit timp 200 vagoane, în urma modificărilor lui Taylor au ajuns să poată încărcă în același timp 400 vagoane.

Dar Taylor a mai descoperit că lucrătorii, chiar utilizând aceleși metode raționale de lucru, nu sunt deopotrivă de apti pentru orice lucrare. Pe baza acestor constatări a introdus pentru întâia dată în uzină selecționarea personalului după aptitudinile individuale. „Omul potrivit la locul potrivit” este un adevăr foarte vechiu, însă Taylor a fost cel dintâiu care l-a aplicat.

Constatăriile lui au fost verificate de știință. S'a stabilit că noțiunea de om, cu însușiri *general* omenești, este o abstracțiune. În realitate nu există decât *omul individual*, cu însușiri foarte deosebite de a celorlalți oameni. Și atunci pentru ca omul să poată produce maximum de rendement cu minimum de efortare, este necesar ca fiecare individ să fie utilizat la acel fel de activitate care se potrivește mai bine aptitudinilor lui și în care el poate reuși mai bine. De aici nevoia de a se stabili portretul psihofizic al candidatului pentru o anumită funcțiune, pentru o anumită activitate. Mai înainte omul a studiat lumea înconjurătoare, natura

și abia în urmă și-a dat seama că și el însuși — fiind un produs al naturii — poate fi un obiect de studiu. Și atunci omul a început să se studieze pe sine, constatând că capacitatea lui de muncă nu depinde de lumea din afară, ci de factori interni, nativi, dați în om prin ereditate. Așa s'a născut ideea de a studia pe om în vederea utilizării raționale a forțelor sale. Ori, activarea forțelor umane — în vederea acestui scop — nu se face la întâmplare; ea este guvernată de anumite legi. Aplicarea practică a acestor legi formează obiectul unei științe noi: **Psihotehnica** (Fiziologie și Psihologie aplicată).

Psihotehnica tratează următoarele 5 probleme:

1. *Selecțiunea profesională.* Să se găsiască pentru fiecare profesiune oamenii cei mai apti să o îndeplinească.

2. *Orientarea profesională.* Să se găsiască pentru fiecare individ profesiunea cea mai potrivită cu aptitudinile sale.

3. *Stabilirea celor mai bune metode de lucru.* Pentru funcțiunile de natură intelectuală (medic, avocat etc.) problema este mai complicată. Pentru cele de ordin manual lucrul ne este prea greu. Se studiază mișcările celor mai buni profesioniști în exerciciul funcțiunii și se rețin cele ce produc rezultatul dorit cu cea mai puțină cheltuială de energie.

4. *Organizarea științifică a uceniei.* Se caută metodele cele mai bune pentru învățarea unei profesiuni. De ex: În Germania, învățarea profesiunii de conducător de tramvaiu, după metodele vechi reclamă o perioadă de ucenicie de cel puțin 6 luni; cu noile metode această ucenicie se face în $2\frac{1}{2}$ luni.

5. *Organizarea științifică a unei întreprinderi.*

Conferința a fost însoțită de proiecțiuni, cari arătau: 1) însușirile psiho-fizice necesare unor anumite categorii de profesioniști; 2) examenele la cari sunt supuși candidații în institutele psihotehnice; 3) pozițiile cele mai bune ce trebuie să le aibă lucrătorul în cursul muncii sale; 4) analiza mișcărilor celor mai buni profesioniști, pentru a se putea formula cele mai ușoare metode de învățat o profesiune; 5) organizarea științifică a unei întreprinderi, în care întreg personalul, dela conducător până la simplul muncitor, deși fiecare își are rolul său bine definit, totuși toți stau în legătură organică unul cu altul.

Utilizarea rațională a factorului uman este absolut necesară pentru a se putea face față greutăților cari apasă astăzi asupra

popoarelor. Un popor care vrea să trăiască, nu se poate mări la procedeele de producție ale trecutului. Îndreptarea stărilor țara noastră nu se poate face prin tehnică și capital internaționali național, înainte de a intra în conștiința noastră convingerea că o țară numai atunci poate prospera, dacă știe să-și utilizeze forțele sale creatoare în mod științific, evitând orice risipă de energie și de material, care — în concurența mondială — ar pune în condiții de inferioritate. Orice alte mijloace sunt numai paliative de moment, cari — între condițiile date — nu ne împiedecă să ne risipim munca și să pierdem oricât de mult capital am avea, dela noi sau de aiurea. În rezolvarea acestei probleme trebuie necondiționat să între Știința. Dacă vom reuși să utilizăm științific omul, am trecut examenul cel mai greu și atunci vom ajunge să avem și capital și producție. Singurul mijloc de a ne asigura trăinicia și prosperarea — ca neam — este organizarea științifică a muncii.

Precizări asupra aplicabilității jocurilor decrolyene la copiii de clasa I-a primară.

Teodor Șt. Vicol
învățător sc. de aplicație a
normale de băieți Arad.

Multe păcate ale școlii vechi dispar, căci astăzi — după o cunoaștere mai amănunțită a individualității copilului — au început să se aplice mijloacele cele mai eficace pentru ca școala să dea maximum de profit din punct de vedere instructiv, cât și educativ.

Astăzi datorită oamenilor cari se ocupă de aproape de problemele pedagogiei, chiar nenorociții cari vin în lume cu multe scăderi, se bucură de sollicitudinea școlii. Starea lor este ameliorată, viața li se îndulcește în măsura posibilității.

Mijloacele, prin cari aceste ființe degenerate sunt stimulate la o viață mai apropiată de a oamenilor normali, ajungând de multeori chiar la dezvoltare nebaruită, sunt jocurile. În sensul acesta Drul Decroly în colaborare cu Dș. Monchamp, după multe încercări făcute în institutul din Birminghame, au dat la iveală lucrarea ce poartă titlul: „Inițiere în activitatea intelectuală și motrice prin jocuri educative pentru copiii mici și neregulați”, tradusă în românește de Sevestra Dimitrie. Jocurile descrise în lucrarea citată se împart în cinci grupuri după efectul pe care-l produc și anume:

I. Jocuri referitoare la dezvoltarea percepțiilor sensoriale și aptitudinii motorii.

II. Jocuri de inițiere aritmetică.

III. Jocuri relative la noțiunea timpului.

IV. Jocuri de inițiere la citire.

V. Jocuri de gramatică și înțelegerea vorbirii.

Primul grup, spre deosebire de celelalte, se împarte în:

1. Jocuri vizuale: { a. De forme și culori
b. Deosebirea formelor și culorilor combinate.
c. Deosebirea formelor și direcțiilor.

2. Jocuri vizualo-motorii.

3. Jocuri motorii și audilivo motorii.

În fiecare grup, jocurile sunt aranjate după gradul de înțelegere cerută, în ordine crescândă.

Studiind lucrarea „Inițiere în activitatea intelectuală și motrice prin jocuri educative,” (în să stabilesc de la început, că deși aceste jocuri au fost descoperite din dorința de a veni în ajutorul copiilor anormali având înfrângere miraculoasă asupra dezvoltării lor, cu și o mai mare eficacitate se poate aplica metoda Decroly la copiii normali în vârsta de 7 ani. Jocul este resortul care trezește la activitate spiritul oricărui copil, dându-i elasticitatea de care are nevoie. Jucându-se, copilul satisface toate îndobâzburile sufletului și ființa sa micuță s'avântă la creații de multe ori din cele mai originale. Atât spiritul, cât și corpul se dezvoltă armonios: spiritul prin observațiile, gândurile, combinațiile și bucuriile ce le încearcă, iar corpul prin mișcările, alergările și diferitele poziții, conforme cu necesitățile inerente însăși dezvoltării sale naturale. Astfel cum sunt grupate, jocurile decrolyene formează o punte de tranziție de la viața liberă, familiară, plină de joc și de veselie, la viața ordonată, școlară, supusă eforturilor intelectuale.

O parte din jocurile concepute în institutul din Ermitage, ca și materialul corespunzător acestora, bune pentru copiii anormali, nu mai prezintă aceeași valoare practică când e vorba de aplicabilitatea lor la copiii normali. Aceasta vom arăta-o când va fi cazul, precizând și felul cum se pot pune în practică jocurile găsite aplicabile.

Pentru că, totuși, nu se poate vorbi de aplicabilitatea jocurilor decrolyene până când nu se cunoaște și materialul necesar, un factor foarte important, care este însuși stimulentele ce îndobâzburile la activitate spiritul copilului și-i agerește printr'un exercițiu plăcut simțurile, vom face o descriere sumară a acestui material, la fiecare grup de jocuri, în ordinea în care au fost anunțate mai sus.

Jocurile referitoare la dezvoltarea percepțiilor sensoriale și aptitudinilor motorii.

După cum am arătat aceste jocuri se împart în: vizuale, vizuomotorii și auditivo-motorii. Scopul jocurilor vizuale este de a deprinde pe copii cu distingerea culorilor, a formelor, a formelor și culorilor asociate, precum și deosebirea formelor și direcțiilor.

a. Materialul cerut de executarea acestor jocuri, constă din cartoanele cele mai mari având dimensiunile $28/26$ cm. Pe una din fețele lor sunt desenate părțituri de formă dreptunghiulară și în fiecare din ele sunt desemnate diferite imagini. Ex: un copil se joacă cu bășici de săpun, altul cu mingea, o fetiță e la plimbare, doi buni prieteni se îmbrățișează; hainele și obiectele lor sunt colorate foarte variat. Copiii sunt stimulați să distingă *culorile*.

Pe alte cartoane sunt desemnate obiecte uzuale, scene mici, vase de forme diferite în profil, toate colorate. Folosindu-ne de niște cartonase cu aceleași deseme, jocul este foarte interesant, deoarece copii se întrec să așeze fiecare cartonș în căsuța respectivă, observând desemeul din punct de vedere *al formei și al culorii*.

Tot pentru aceașă deprindere mai sunt: cartoane cu imagini, cele mai mari, cari se taie în bucăți de forme deosebite și pe cari copiii le constituiesc apoi prin joc; cartoane cu diferite scene colorate din care lipsește câte un personaj, dar cari se află deosebit tăiate din carton și trebuiesc atașate în locurile rămase goale, pentru complectarea scenei. Jocul „obiectele lipsă” ș. a.

Pentru deosebirea *formelor și a direcțiilor* sunt cartoane — și acestea cu despărțituri — pe cari sunt desemnate: vase de diferite forme în profil; un copil care face gimnastică, deci în poziții telurite în fiecare căsuță; o păsărică în colivie, direcții deosebite; o masă pe care este așezată o minge; un scaun, alături de care se află o cană; un scaun singur, toate în poziții diferite, de la caz la caz. Pentru fiecare căsuță sunt cartonase cu desemeul respectiv. Copilul trebuie să observe și *forma și direcția* pentru a putea suprapune cartonasele și deci pentru a executa jocul.

În acelaș scop se întrebuințează 4 băieți de scândură de mărimi deosebite, cari sunt tăiați în câte 7 bucăți. Jocul constă din reconstituirea acestora.

Deși ni s'ar părea că toate cele înșirate până aici sunt lucruri foarte ușoare și folosul lor practic ar fi neînsemnat, deci aplicabilitatea lor la copii normali nu și-ar avea justificare, aceasta e numai în aparență. Eu le găsc desul de interesante și desul de folositoare copiilor de 7 ani și ele având darul de a-i deprinde cu formele, culorile și direcțiile printr-o plăcută exercitare a simțurilor și pe lângă aceasta a le desvolă și spiritul îmbogățindu-l cu tot felul de impresii, desvolându-le, cum zice însuși Decroly, aptitudinile sensoriale.

Jocurile pentru distingerea culorilor cred că s'ar putea predă în felul următor: Prezentăm copiilor 2 cartoane cu imaginile colorate, în urma unei mici povestiri, pe cât se poate de interesantă, care pe lângă meritul că trezește în sufletul copiilor diferite amintiri din libertatea în afară de școală, explică și acținea ce reprezintă acele imagini. După aceasta jocul se începe stimulând pe copii la recunoașterea culorilor. Se urmărește din căsuță în căsuță același obiect, aceeași parte, spunându-i-se numele culorii în care se prezintă. Ex. pălăria copilului care se joacă cu bășicile de săpun. Ce culoare are în prima despărțitură, în a doua, în a treia etc. Copiii sunt înlocuiți unul după altul și dacă jocul se execută ceva mai repede, devine mai plăcut prin micile încurcături cari inevitabil se produc, până când copiii se obișnuiesc cu culorile. Interesul de a executa jocul fără greșală crește în fiecare, iar atenția se dezvoltă și copilul este capabil să repete de multe ori același exercițiu fără să obosiască.

Jocurile de forme și culori sunt mai grele, pentru că ele cer din partea copilului, o mai mare măsură de efort, mai multă atenție și mai multă răbdare.

Și aici este bine ca povestirea să se facă, sau dacă nu, cel puțin o explicare plină de interes să precedeze jocul. Iată de ex. jocul de răbdare. Învățătorul e în mijlocul copiilor; -- copiii trebuie să fie în jurul unei mese¹⁾ -- învățătorul le prezintă două imagini identice și le explică printr-o povestire captivantă, scena ce reprezintă imaginea. Să zicem că gravura noastră reprezintă un hoț și un jandarm. În jurul acestora învățătorul brodează povestirea... Zaharia, de mic copil, de pe când era la școală, avea uritul obicei de a tură. Când dispărea ceva din clasă, toți copii șiau că Zaharia este făptuitorul. Zadarnice au fost toate sfaturile Dlui învățător. A trecut multă vreme de atunci și Zaharia a ajuns cel mai mare hoț!... El ieșea la drumul mare și jefuia pe oricine-l întâlnea jandarmii l-au prins și l-au dus la închisoare!..

Toată viața lui și-a petrecut-o în întuneric!.. (Se poate scoate și o învățătură) Învățătorul îi întreabă: Care știe acum să-mi spună, care din aceștia e Zaharia și care e jandarmul?.. În care parte vine unul, în care parte vine celălalt?.. Ce are pe cap Zaharia? Dar jandarmul? Cum este îmbrăcămintea unuia? Dar a celuilalt?.. Priviți, ce fac eu acum! Învățătorul taie una din imagini în mai multe părți. (5, 6, 7) Apoi le amestecă. Care poate acum să așeze bucățile colea pe masă ca să formeze iarăși chipul întreg? Elevii încearcă cu entuziasm, crezând că este foarte ușor, dar repede se conving de contrariu și se muncesc să isbutiască. Jocul se desfășoară apoi

¹⁾ Jocurile din lucrarea Dr. Decroly nu sunt însoțite de nici un fel de explicații metodice.

stimulând pe copii să-l execute fără greșală. La început se conduc după imaginea rămasă întreagă, apoi, ca să fie cu mai mult interes li se dă modelul.

Noțiunea de formă — zice Decroly — este mai grea de înțeles pentru copii, ea nefiind așa de simplă cum ar fi de ex. senzația luminii, a sunetului și altele, cari sunt rezultatul funcțiunilor specifice a unui nerv.

Deaceia trebuie să i se dea copilului posibilitatea — regulă aplicabilă și la copiii normali — ca să vie în contact cu cât mai multe lucruri, de forme variate, pentru a le pipăi, a le observa și a înregistra cât mai multe impresii de forme.

Noțiunea de formă cu trei dimensiuni este mai grea și aici imaginile joacă un și mai mare rol, căci îl familiarizează pe copil cu ele și-l pregătesc pentru a înțelege limbajul desemnului acestor forme.

Jocurile de forme și direcții îl forțează pe copil la observații mai amănunțite și îi mărește puterea de atenție, obligându-l la analiză, pentru a nu confunda alegerea cartonașelor respective; el face diferite asociații și-și dezvoltă în felul acesta judecata.

Jocul de reconstituire „băieții” se poate împreună cu o povestire interesantă și stimulantă: Ionel avea 4 băieți făcuți din lemn. Erau frumoși și cumini. Copilul îi așează în rând după mărime, căci nu erau tot una de mărime. Ba se munciă să-i învețe să meargă... Intr-o zi, de dimineață, când Ionel se duse să-și vadă băieții, i-a găsit tăiați uite-așa: (li se arată băieții de scândură) în câte 7 bucăți. Bietul Ionel, cât s'a necăjit el să-i facă la loc!... Voi care puteți să-i faceți? Vedeți să nu le schimbați bucățile. În felul acesta a început jocul. Celelalte exerciții s'ar putea mai greu combina cu povestire, dar necesită în tot cazul o explicație și, sub o formă oarecare, stimularea.

b) Pentru jocurile vizualo-motorii Dr. Decroly a inventat un material foarte deosebit și anume: obiecte mici, de tot felul, cari se clasează sau se așează în culii la o înălțime oarecare; cuburi cari se potrivesc în culii sau se orânduiesc după culoare; culii de formă cubică fără o față, pentru înbucare, neavând aceiași mărime; rame de cari sunt fixate benzi, cu nasturi și găuri pentru încheiere; culii ce conțin lucruri de mâncare, dar a căror descuiere pretinde judecată; diferite figuri tăiate din scândură, înbucățiile cari se reconstituiesc, apoi se încrustează la locul lor; bucăți de scândură pe cari sunt pirogravate diferite desene, cu găuri din loc în loc, prin care copilul introduce arnicu, conturând desennul respectiv; imagini pirogravate adânc, pe marginea cărora elevul așează bețișoare și, ultimul material, obiecte de joacă: masă, scaun, automobil, etc. cari se pot monta.

După cum se poate observa din cele înșirate până aci, jocurile cari se pot aplica cu efect și la copiii normali sunt puține. Toate la un loc au dar

le a îmboldi la activitate pe copilul înapoiat și a-i forța spiritul la oarecare analiză prin forme, diferențiere, clasare și montare.

Deoarece înapoiții sunt puțin inițiați chiar în ce privește acțiunile cerute de nevoia de a se îmbrăcă, li se dă posibilitatea prin jocul cu ramele, ca să se obișnuiască cu încheierea hainelor.

Remarcăm din această grupă trei jocuri aplicabile și la copiii de 7 ani și anume: figurile tăiate în scândură, pirogravurile cu înșepături și jocul de montare. Cele două dintâi fac pe elev să cunoască formele prin activitate motrice, pregătindu-l a putea da expresie prin desemn formelor cu cari vine în apropiere. Jocul din urmă cred că ar avea rezultate și mai fericite, pentru că elevul este stimulat la lucru de propria-i dorință de a avea un obiect de joacă, deci caută să monteze jucăria pe care și-a ales-o, iar montarea îi cere atenție, judecată și mișcare.

Activitatea cerută de aceste jocuri dă copilului sentimentul încrederii în forțele sale.

c) Materialul întrebuințat la jocurile auditivo-motorii este ceva mai simplu: saci de pânză 30/25 cm., în cari sunt obiecte mici, multe și diferite.

Fiecare elev primește câte un sac. Învățătorul scoate un obiect, îl pune în palmă și îi spune numele; elevul face la fel, căutând același obiect. Dacă obiectul este cunoscut, învățătorul nu-i mai spune numele, ci trebuie să îl spună copilul. În legătură cu acestea se fac și exerciții de distingerea sunetelor.

Categoria acestor jocuri, însă, este proprie înapoiților, deoarece toate obiectele cari formează conținutul sacilor, sunt obiecte uzuale, deci dintre cele cu cari un copil normal este destul de familiarizat. Credeți că despre aplicabilitatea acestora — afară de exercițiile pentru distingerea sunetelor — se poate fi vorba.

În concluzie majoritatea jocurilor din primul capitol sunt aplicabile și copiilor normali, vârsta de 7 ani, ele având un efect din cele mai bune: dezvoltă și ageresc simțurile prin multele exerciții plăcute, interesante, emulante, fortifică atenția și dezvoltă judecata. Ele inițiază pe copil în activitatea intelectuală și motrice; îi dau încredere în forțele sale; îi înalță stăruința, trezind în sufletul său curajul prin posibilitatea manifestării lui și îl fac capabil să îndeplinească cu stăruință tot ceace nu întrece măsura puterilor sale.

Cât de plăcută ar fi școala care ar începe în felul acesta, cât de mult ar iubi-o copiii și câte forțe — cari sunt ucise în primul an de școală, numai prin procedeele greșite practice până acum — n'ar putea fi cruțate prin metoda D-rului Decroly?!

Se impune deci a face încercări și rezultatele obținute ne vor dovedi eficacitatea invenției belgiene.

Eu am experimentat cu clasa I-a a acestei școli asupra *jocurilor inițiere aritmetică*, socotindu-le de o valoare și mai mare decât a celor descrise până aici. Relatări asupra realizărilor la cari am ajuns, însoțite de planul unei lecțiuni practice, în spiritul metodei amintite, lecție la care au asistat elevii de cl. VI-a normală în prezența D-lui Director al școlii de aplicație, profesor de pedagogie Teodor Mariș, din îndemnul căruia am început experimentările, vor urma acestui capitol.

Pentru ce este grea viața și cum s'ar putea ea face mai ușoară?

(Conferință ținută în ședința publică a cercului cultural No. I din Arad, la 7 Decembrie 1930.)*

de Ioan Cădăriu

directorul școlii primare No. 4, Arad

1. Viața omenirii n'a fost totdeauna așa cum este astăzi. Felul de traiu al omului s'a schimbat mereu în cursul timpului după gradul său de dezvoltare.

A fost o vreme când omul trăia în tovărășia animalelor sălbatice, hrănindu-se din vânat și adăpostindu-se prin viziuni; el avea unelte și arme și le făcea din lemn, din os, sau din piatră. Și au trecut multe mii de ani până când omul s'a ridicat deasupra acestei stări de sălbăcie, întocmindu-și o viață mai așezată, reușind să învețe a cultiva pământul și a deprinde meșteșugurile. Un moment însemnat în viața omenirii, care a avut înrăurire benefică asupra dezvoltării sale de mai târziu, a fost descoperirea fierului. De la plugurile de lemn (de cari își mai amintesc încă bătrânii din zilele noastre) am ajuns astăzi nu numai la pluguri de fier, ci chiar la mașini de arat, tractoare, cari răstoarnă câte 5 brazde deodată. De la căruța de poștă sau diligența cu cai din vremile vechi, cu care omul trebuia să călătorească săptămânal, de-a lungul drumului, ca să meargă de la un oraș la altul, am ajuns astăzi să avem trenuri rapide, automobile și aeroplane, cu cari te poți

*) Inlocuindu-se ori explicându-se termenii, s'ar putea utiliza și în ședințele publice ale cercurilor culturale rurale

deplasă în câteva ciasuri la distanțe foarte mari. Pe lângă atâtea alte înlesniri mai avem astăzi și radio, care în câteva clipe ne aduce vești din toate colțurile lumii.

S'ar părea că omenimea, față de starea sa dela început, a înaintat foarte mult și că înaintează mereu. Și este adevărat aceasta în unele privințe. Și în măsura acestei înaintări s'ar putea aștepta ca viața omului să fie din ce în ce mai ușoară. Ori, se întâmplă tocmai dimpotrivă. Cu toate înlesnirile de traiu ce ni le-a adus civilizația, viața este din ce în ce mai aspră și mai istovitoare. (Sau cel puțin, nu este mai ușoară decât în trecut). Pentru ce oare? În cele următoare vom încerca să dăm un răspuns la această întrebare.

S'ar putea spune că una din cauzele greutății traiului este sporirea trebuințelor. Oamenii de astăzi sunt mai pretențioși decât cei de demult. Fără îndoială este și aceasta o cauză foarte serioasă. Dar cea mai însemnată ni se pare că trebuie să o căutăm în altă parte.

Progresul omenimii nu s'a făcut deopotrivă de repede sub toate raporturile. Este adevărat că din partea științei (cunoștințelor) oamenii de astăzi sunt cu mult mai înaintați decât cei de acum câteva mii sau și numai sute de ani. Dar sub laturea *morală* (adecă în ceea ce se cheamă în limba poporului *omenie*) oamenii de astăzi nu se deosebesc prea mult de cei ce trăiau în viziuni. Să ne gândim numai la războiul cel mare, trecut abia de câțiva ani. Cu câtă cruzime, cu câtă sete de sânge, cu câtă sălbătăcie se ucideau atunci oamenii unii pe alții! Toată știința adunată în curs de mii de ani n'a servit oamenilor sau mai bine zis oamenii n'au întrebuințat-o spre a și înlesni traiul, ci pentru a-și pregăti din ce în ce mai multe arme ucigătoare.

Dar nu e nevoie să ne întoarcem la trecut. Să privim la cele ce se petrec chiar în zilele noastre, sub ochii noștri! Astăzi nu suntem în stare de războiu. Dar oare nu este un adevărat războiu — și încă cu mult mai teribil decât cel fățiș — viața de astăzi cu relații atât de încordate între oameni, încât aceștia atât doar că nu se sfășie unii pe alții la lumina zilei, ci pe ascuns? Grijă, ce ar trebui să o aibă fiecare om, de a-și câștiga pâinea și celelalte trebuințe ale traiului prin muncă cinstită, este înlocuită prin grija de a spiona pe semenul său, pândind momentul potrivit pentru a-i smulge acestuia bucășica din gură, a-l despoia, sau chiar a-l nimici cu totul dacă poate.

Mijlocul cel mai des întrebuințat în acest scop este înșelăciunea sub toate formele ei. Iată câteva cazuri dintre cele mai cunoscute:

Dacă intri în prăvălie să-ți cumperi ceva, negustorul atâta îți face ochi dulci și atâta îți tot vorbește, până când te amețește și te înduplecă să-i plătești marfa îndoit. Și pe deasupra te mai înșeală și la măsură, ba poate și la socoleală. (Negreșit, sunt și „corbi albi“, dar aceștia nu schimbă regula). Acest lucru îl face astăzi — mai mult ori mai puțin — nu numai negustorul de profesie, ci aproape fiecare om când vinde ori cumpără ceva. Nimeni nu se sfiește să înșele pe altul, dacă poate și puțin îi pasă de opinia ce-și face cineva despre dânsul. Vrei să cumperi, de pildă, grâu ori porumb? Vânzătorul îți arată în gura sacului niște grăunțe de toală frumusețea, dar dedesubt în loc de grăunțe a pus gunoii. Falsificarea alimentelor și a altor mărfuri ce se pot falsifica, a ajuns să fie un obicei foarte răspândit. Laptele și vinul de pildă, aproape nu se mai găsesc deloc în starea în care le-a lăsat Dumnezeu.

Dacă ai agonisit un ban și vrei să-l păstrezi pentru zile grele depunându-l la o bancă care te asigură de toate garanțiile, te pomeniești într-o bună zi că banca dă faliment și te lasă sleit; iar agoniseala ta, câștigată într-o sudoarea feței, se mistue în pungă celor ce n'au muncit dar au știut să te păcăliască.

Bătrânii spun că în vremea lor oamenii se împrumutau unul cu altul și făceau diferite învoeli fără scrisoare și fără martori. Și nimeni nu se gândia să-și calce cuvântul. Astăzi omul care nu-și calcă cuvântul trebuie să-l cauți în 10 sate. Și dacă te-ai încumetă să împrumuți cuiva ceva numai pe cuvânt, ai riscă să pierzi ce-ai împrumutat. Această se adevărește — în afară de măruntele întâmplări zilnice — și prin miile de procese cari se îngrămădesc mereu la judecătorii.

Tot înșelăciune este și fapta meșteșugarului care, în loc să facă bine munca ce i se plătește, face o muncă proastă; precum și fapta funcționarului care caută să se sustragă cât mai mult de la îndatoririle sale, făcând o treabă de mântuială și cauzând prin neglijența ori chiar reavoința lui pierderi semenilor săi și întregii societăți. Cu alte cuvinte: neîmplinirea datoriei, în orice formă, este tot o înșelăciune, dacă nu și mai rău. Și, Doamne, mulți oameni de aceștia întâlnim pe toate cărările!

Afară de înșelăciune, practică pe o scară atât de întinsă, unii oameni — destul de numeroși — mai au și obiceiul hoției în toată regula. Bine înțeles, pungașii, hoții de drumul mare și spărgătorii, cu un cuvânt hoții de meserie, sunt mai puțini, pentru că această indeletnicire este împreună cu multe greutăți și de multeori duce la pușcărie. Mult mai numeroși sunt hoții de ocazie, adică cei ce fură numai atunci când li se dă prilejul. Această hoție este mai comodă, mai ferită de primejdii; de aceea și practică foarte mulți, începând dela cel din urmă muncitor până la cel mai înalt dirigător. Sunt foarte mulți oameni de aceia, cari, atunci când pot, nu-i rabdă inima să nu-și însușiască lucruri străine. Deasemeni sunt mulți funcționari cari iau mită, ori defraudă banul public ce le-a fost încredințat spre chivernisire. Unii sunt descoperiți și dați în judecată; alții rămân nedescoperiți, urmând să-și dea seamă de faptele lor înaintea judecării lui D-zeu.

Dar pomelnicul nelegiuirilor omenești este nesfârșit. La înșelăciune și furt, sub toate formele, se mai adăogă: minciuna, fărâncicia, pizma, ura și răutatea, uneori chiar asasinatul. Toate acestea dovedesc că sub raportul moralității omul în-tează foarte încet, ba uneori chiar dă îndărăt. Din cauza aceasta între popoare izbucnesc războaie; iar între indivizii unui popor se nasc certe, răzbunări, procese costisitoare, precum și — în viața colectivității — crize politice, sociale, economice, peste tot desorganizare socială și anarhie. Toate acestea duc pe oameni la nefericire și sărăcie. Iată pentru ce este grea viața!

2. Și acum se pune o altă întrebare: Oare pentru ce își fac oamenii rău unul altuia cu atâta îndărătnicie? Bogățiile naturii sunt atât de multe și de felurite, încât toate viețuitoarele își pot găsi hrană îmbelșugată. Trebuie numai să o caute acolo unde ea se găsește. Dar această căutare înseamnă trudă, oboseală, *muncă*. Și atunci omul necinstit — de o parte lacom, iar de altă parte leneș — crede că este mai ușor să smulgă, prin diferite mijloace, bunul câștigat gata al semenului său, decât să-și mai dea osteneala de a-și câștiga el însuși prin muncă cinstită cele ce-i lipsesc. Deci făcătorul de rele prin faptele sale vrea să-și asigure fără muncă cât mai multe foloase pentru sine, fără să țină seamă că prin aceasta păgubește pe altul. Această însușire, care face pe un om să urmărească numai folosul său și să fie nepăsător la durerile, suferințele și paguba altuia, este ceea ce se cheamă

egoism, — cel mai urît păcat omenesc, care coboară pe om rându' dobitoacelor.

Așadar cauza tuturor relelor — făcule cu voință — este goismul însoțit de credința că fapta rea aduce foloase faptu' rului. Dar să vedem acum dacă această credință (că fapta n' aduce folos) este ea oare întemeiată (fie chiar și din punct de vedere al egoismului)?

Mai întâiu trebuie să ne dăm seamă că viața omului este posibilă numai în societate. Omul n'ar putea trăi singur, prin p' duri, ca fiarele, ci numai în sale și orașe în tovărășia altor oameni. Trăind în societate, omul — totdeauna avizat la ajutorul semenilor săi — are nenumărate înlesniri, pe cari nule-ar putea avea trăind izolat. De altfel experiența de mii de ani i-a învățat pe oameni să se întovărășiască ca să biruie împreună mai ușor greutățile vieții. Dacă n'ar fi fost mai ușor traiul împreună, ne greșit că oamenii n'ar fi alcătuit niciodată societatea, ci ar trăi și astăzi tot împrășliați, ca la început.

Și atunci, dacă singurul fel de traiu accesibil omului e traiul în societate, este neîndoios că soarta individului e strâns legată de soarta societății din care el face parte. De aceea individul, conștient de rostul său, trebuie să-și identifice interesele sale cu cele ale societății și să nu se lăcomiască la mai mult decât îi este îngăduit de societate. Ori, cel ce nu-și face datoria, cel ce înșală, ia mită, fură, ucide, etc... cu un cuvânt făcând rele, lucrează tocmai împotriva intereselor societății și indirect și împotriva intereselor sale proprii.

Să ne închipuim că la un moment dat ar înceta toată dorința dintre oameni și astfel atât între indivizi cât și între popoare s'ar statornici pacea predicată de Isus Hristos, întrucât fiecare s'ar nizu' să trăiască numai din câștigul cîștit al muncii sale și nimeni n'ar mai râvni la ce nu este al său. Înainte de toate, în cazul acesta, n'ar mai fi nevoie de armată, căci popoarele n'ar mai sări unele asupra altora, și astfel omenimea ar scăpa de cea mai formidabilă — și totuși *astăzi* atât de necesară — sarcină: ar scăpa de enormele cheltuieli ale înarmărilor. În rându' al doilea n'ar mai trebui atâtea poliție, jandarmerie, atâtea judecătorii, atâtea advocați: o altă sarcină apăsătoare ar cădea de pe umerii gârboviți ai omenimii suferinde. În sfârșit, fiindcă într-o lume nouă a păcii, a *omeniei*, a bunei rându' și a *înțelepciunii* se presupune că toți își fac pe deplin datoria și nimeni nu s'

gândește să se sustragă dela obligațiile sale, societatea ar mai scăpa și de puzderia de controlori, inspectori și supraveghietori de tot felul, cari de multeori mai mult încurcă decât îndreptează. Cu alte cuvinte, dacă oamenii ar fi toți *buni și înțelepți*, societatea ar fi scutită de o mulțime de cheltuieli de prisos, având să-și susțină numai instituțiile absolut necesare. Este evident că în cazul acesta ar înceta risipa de forțe și de muncă, concretizată în impozitele cari aproape strivesc pe contribuabilul de astăzi. Iar din economiile realizate omul și-ar putea perfecționa mijloacele de traiu și — în locul josniciei, durerilor și suferințelor sale cauzate de el însuși — ar putea produce opere vrednice de acea ființă care se complace în a se numi pe sine „coroana creațiunii”. Bine înțeles, acesta este un ideal, *care nu se poate realiza integral* poate niciodată, dar pe care omenimea conștientă de menirea sa *trebuie să-l urmărească neîncetat*.

Scriitorul rus Dostoewski spune că „toți suntem vinovați față de toți”, iar de aici urmează că toți suntem obligați față de toți să ne reparăm greșelile și să ne îndreptăm conduita în direcția binelui general. Pentru că maximul de fericire individuală, pe care o urmărește fiecare om, nu se poate atinge decât în cadrele fericirii generale. Binele și folosul social coincid cu binele și folosul individual. Fericire individuală independentă de mediul social nu poate exista, întrucât nu poate exista viață umană individuală în afară de societate. Numai mințile opace nu reușesc să vadă clar acest adevăr atât de evident. Pentru aceea multe fapte rele se săvârșesc și din *prostie*, nu numai din *răutate*. Individul este în angrenajul social ceea ce este un mic șurub sau o mică roțiță într-o vastă și complicată mașinărie: numai până atunci este necesar și folositor, până când funcționează bine și nu cauzează perturbări în mersul normal al mașinăriei sociale; cu alte cuvinte, numai până când consimte să-și îndeplinească rolul său modest de element constitutiv și util al întregului. Iată ce caută să depășiască acest rol, atribuindu-și mai multă importanță decât i se cuvine în măsura utilității sale și încercând să smulgă pentru sine foloase neîngăduite, în paguba celorlalți, atare individ nu numai că nu mai este necesar, dar devine dezagreabil și periculos ordinii sociale; iar societatea ia măsuri represive față de dânsul, ba la nevoie chiar îl suprimă.

Individul imoral este disprețuit și urmărit nu numai din partea societății, ci chiar și din partea celor de o seamă cu dânsul.

Este în adevăr ciudat, că oamenii cari au făcut și fac în viața lor fapte necinstite, totuși reprobă aceste fapte atunci când sunt făcute de alții. De aici se vede cât de impozantă și de fatigantă este ideea binelui și dreptății! Totuși în practica vieții individul lipsit de caracter ar vrea ca atitudinea morală să fie obligatorie numai pentru ceilalți oameni, nu și pentru dânsul; el face fapte rele, dar nu dă voie să le facă și alții decât doar în tot rășie cu dânsul. Foarte puțini sunt cei ce vreau să țină în seamă că „ce ție nu-ți place, altuia nu face” și că „ceea ce ați vrea să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi lor asemenea”. Tocmai pentru aceasta cel ce a fost păgubit sau a suferit vreo nedreptate din partea cuiva, nu uită și nu iartă niciodată aceasta, ci caută prilejul potrivit să-și răsbune, chiar dacă și dânsul va fi săvârșind acelaș păcat pe care nu vrea să-l ierte altuia.

Dar omul necinstit este urmărit și pedepsit nu numai de semenii săi — buni sau răi — și de penalitatea socială, ci și de acea putere lăuntrică care se găsește în sufletul său și pe care o numim conștiința morală. Ori de câte ori faptele individului periclitează interesele societății, conștiința — care reprezintă aceste interese¹⁾ — se revoltă, pricinuind ceea ce numim „remușcări de conștiință” sau „muștrări de cuget”.

Se va crede poate că nu toți oamenii au o conștiință morală. Adevărul este numai că această conștiință nu e deopotrivă dezvoltată la toți indivizii. Ea „nu lipsește însă niciodată cu desăvârșire”²⁾. Oricât de ticăloșit ar fi cineva, totuși există în sufletul lui măcar o slabă licărire³⁾ de conștiință morală. Fiindcă nimeni nu crește și nu trăiește în afară de societate, nimeni nu poate scăpa în cursul creșterii și vieții sale cu totul neatins de influența mediului social. Și cum nu numai oamenii în adevăr morali, ci chiar și cei ce în ascuns practică răul, sunt — cel puțin la vedere — toți de acord că fapta rea este nedreaptă și deci condamnată și nimeni n'are culezanța să facă pe față apologia răului, — această concepție generală a opiniei publice se întipărește pe încetul în sufletul individului începând din cea mai fragedă copilărie⁴⁾. Urmele întipărite în suflet sub influența morala

1) Dr. C. Vlad, art. „Eterna revenire”, în revista „Viața Românească” a. 1932. Nr. 2, pag. 212—213.

2) Id. ib. pag. 214.

3) Id. ib. pag. 213.

4) Id. ib. pag. 212.

sociale⁵⁾ fac și pe criminalul cel mai feroce să-și dea seamă că faptele lui sunt condamnabile și că, dacă se descoper, el va fi pedepsit; tocmai pentru aceasta caută el să și le ascundă cât mai bine. Totuși le săvârșește, pentru că — mânat de egoism — criminalul nu vrea să recunoască autoritatea conștiinței morale⁶⁾, ci caută să o înăbușe. Nu reușește însă să o suprimă, să o smulgă cu totul din sufletul său niciodată; ea continuă să existe acolo ca o forță streină⁷⁾ independentă de voința lui. Este acesta un fapt analog cu creșterea coplesitoare a unei tumori canceroase pe un organ intern, de unde nu mai poate fi înlăturată decât suprimând organul însuși.

Dar dacă conștiința prea slabă a criminalului nu are puterea să-l împiedece pe acesta dela fapte rele, ea își îndeplinește în alt fel rolul de a apăra interesele societății. Anume: ea denunță⁸⁾ pe criminal, atunci când acesta se așteaptă mai puțin. Privirea ochilor, expresia figurii, gesturile involuntare, dar mai ales unele cuvinte scăpate, cari spunându-le cineva zicem că „l-a luat gura pe dinainte“, — sunt tot atâtea izbucniri ale conștiinței înăbușite, sau mai bine zis ale tendințelor alungate din conștiință în inconștient. Și nu arareori judecătorul călăuzit de aceste semne reușește să demascheze pe făptuitor. (A se vedea „Crimă și pedeapsă“ de Dostoiewski.) Uitarea corpurilor delict⁹⁾ ori uneori chiar mărturisirea voluntară încă dovedesc același lucru: acțiunea irezistibilă a acestei presiuni lăuntrice. Cunoaștem un caz, când un ucigaș, scăpat nedescoperit, după 15 ani dela săvârșirea crimei s'a denunțat el singur. Acest fapt dovedește că în sufletul lui s'a petrecut un sbucium îngrozitor o luptă teribilă din care în cele din urmă voința lui a ieșit înfrântă.

Din toate acestea putem vedea că urmările faptelor rele sunt foarte păgubitoare nu numai pentru societate, ci chiar și pentru făptuitor. Este foarte greu să-și poată ascunde cineva totdeauna faptele rele atât de bine încât acestea să nu poată fi descoperite niciodată. Mai curând ori mai târziu ele se descoper și încă chiar prin concursul făptuitorului însuși, adică prin acțiunea a-

⁵⁾ Id. ib. pag. 213.

⁶⁾ Id. ib.

⁷⁾ Id. ib. pag. 212.

⁸⁾ Id. ib. pag. 213.

⁹⁾ Id. ib. pag. 211.

celelalte puteri lăuntrice din sufletul său, care este mai tare decât voința lui și care cere, neînduplecată, pedeapsa răului. Faptul fiind descoperit, urmează pedeapsa¹⁰⁾ Foloasele momentane obținute prin fapte imorale, mai curând azi mai târziu se răsbună amar. De o parte penalitatea socială, disprețul, dușmăniile, și chiar răsbunările ce și le atrage făptuitorul prin faptele sale recunoscute; de altă parte — în cazul faptelor tănuite — frica continuă de a fi descoperit care îl chină neîncetat ziua și noaptea ori poate chiar și remușcările conștiinței: toate acestea sunt destule împrejurări ca să-i facă viața cât se poate de amară, ba de multă ori chiar insuportabilă. Nenumăratele sinucideri, determinate de atari motive, confirmă faptul. Așa că cel ce crede că fapta răă este o afacere rentabilă, face o socoteală greșită, care îl costă foarte mult și pe care în cele din urmă ajunge să o regrete.

Singura cale dreaptă și sigură în această viață este *calea binelui, calea dreptății, calea moralității*. Fericirea — atât pentru societate, cât și pentru individ — nu este durabilă decât numai atunci dacă se clădește pe temelia indistructibilă a moralității

Mediul și educația copiilor.

I. Pordea
învățător — Căci

Cu drept cuvânt se poate spune despre un individ, că este oglinda mediului, în care a trăit și trăește. Prin mediu, în educație, înțeleg persoanele cu cari ia contact copilul în timpul dezvoltării sale.

Primul mediu îl formează familia, iar al doilea persoanele din anturajul copilului dela joc sau alte ocupațiuni.

Exponenții mediului prim sunt părinții, pe când cel de al doilea este format din prietenii dela joc, guvernanta, doica, servitoarea etc. Dar cum rolul tatălui este acela de a se îngriji de partea materială pentru întreținerea familiei, copiii rămân mai ales în seama mamei. Ea mai întâiu trebuie să se ocupe de creșterea și de educația lor. Din nefericire însă, nici femeia de astăzi — fără să generalizez — nu mai este o Cornelia Mamă Grahilor sau o Gertruda.

Datorită împrejurărilor de după războiu, cari au adus aspirarea condițiilor de traiu și înmulțirea cerințelor, cu alte cuvinte desechilibrarea vieții

¹⁰⁾ Neaplicarea sancțiunilor pentru cei cu protecții, constituie un abuz, care provoacă în societate dispoziții revoluționare.

nașnice, a fost constrânsă și femeia să-și caute ocupațiuni în afară de casă, pentru a-și creia venitu i pe lângă cele ale bărbatului, dovedite insuficiente.

Iată dar că neajunsurile de traiu, creiază în multe cazuri femeia funcționară și în acelaș timp inconvenientul de a-și părăsi menirea ei adevărată, creșterea și educația copiilor.

Până aci totul e scuizabil, căci se bazează pe imperativul luptei pentru existență. Bănuesc însă — și aș vrea să rămân numai cu bănuiala — că mișcarea femeilor pentru a intra în viața politică va înmulți cazurile de deertare dela cea mai sfântă datorie amintită mai sus.

Ceea ce vreau să accentuez, este că ori ce fel de ocupație în altă direcție, răpește timpul prețios de-a fi lângă copii și dreptul lor la mediul cel mai folositor. Ocupația tatălui și a mamei prea mult în alte direcții, lasă copiii în mediul persoanelor străine de sufletul lor: doica, guvernanta, servitoarea etc. care nu au nimic comun cu ei, nici sufletul mamei, nici iubirea caldă a ei și nici însușirile necesare cu care este înzestrată o mamă. Se va spune că avem profesori care să se ocupe cu educația copiilor mai târziu, în grădinele de copii, școli primare, secundare..

Educația însă începe din prima zi a venirii copilului pe lume, formând până la cinci ani timpul când trebuie să se împregneze în sufletele pruncilor sentimentele frumoase ca: mila, respectul, afecția; și tocmai la această vârstă copilul are cea mai mare trebuință de îngrijirea și supravegherea mamei, care nu se poate înlocui cu nici un fel de altă îngrijire și supraveghere.

De iubirea pe care numai mama știe s'o arate, are trebuință copilul, pentru că iubirea adevărată, numai din iubire adevărată se poate culege și caracter din caracter.

Persoanele angajate în serviciu nu vor da niciodată copiilor calitățile arătate mai sus, pentru că nu au de unde le da. Mai degrabă dela acestea copiii vor deprinde toate viciile: minciuna, invidia, răutatea, egoismul, ura, frica, lașitatea...

În cazul acesta școala și profesorii, în sarcina cărora se lasă toată greutatea și răspunderea, nu mai pot salvă aproape nimic în ce privește educația morală și caracterul copilului, ele fiind îndrumate pe căi greșite datorită mediului.

E mai greu să strici un lucru și să-l taci la loc dându-i o croială nouă, decât dacă l-ai face dela început dintr'o materie necroită. Și este aproape imposibil ca din sfărămiturile unui vas spart să mai construiești vasul dela început.

Influenței mediului în educație i s'a dat o mare importanță încă din timpurile cele mai vechi, luându-se în considerare că de el depinde omul de mâine, întreg în însușiri și în caracter desăvârșit.

O dovadă despre aceasta este și vechea istorioară cu „Mărul putred”, scoasă din experiența vieții

E știut că orice plantă nu dă roade bune, decât numai în pământ bun. Așa este și cu educația unui copil. Ea nu reușește decât numai cu condiția ca și mediul să fie bun.

Mediul influențează nu numai asupra stărilor sufletești și intelectuale, ci și asupra sănătății. Copiii lăsați în mediul servitoarelor, doicelor, guvernantelor, sunt amenințați de tot felul de boli. Aceste elemente purtătoare de

microbi, fiind în încontinuu atingere cu ființele plătând, formează cel sigur mijloc de a transmite copiilor tuberculoză, sifilisul, etc. boli cu urmări grave. Și cei predispuși la acestea sunt tocmai copiii. Iată dar încă un al mediului, dăunător sănătății, dăunător educației în genere și să nu uităm o altă zicătoare: „Că o minte sănătoasă nu există decât numai într'un corp sănătos”.

Pentru a avea copiii o bună educație și pentru a crește vioi și plini de sănătate, trebuie să se bucure cât mai mult de supravegherea mamei, cât de mare este menirea mamei, pe atât de mare îi este și răspunderea față de aceia, ce vor fi oamenii societății de mâine.

Marele pedagog J. J. Rousseau spunea: „Dacă voiți să siliți pe toți să facă datoria față de copii, începeți cu mamele, și vă veți mira de schimbările ce se vor produce în educația copiilor.”

Lecție practică la cl. I.

Obiectul: Religia. **Subiectul:** Nașterea Domnului nostru Isus Hristos.

de AUREL VOLUNTE
învățător în Lazuri

Material didactic: Un tablou, reprezentând pe ciobani în momentul când îngenunchiază închinându-se Domnului nostru Isus Hristos, — sau un alt tablou.

Pentru menținerea disciplinei voi da ca ocupație indirectă la celelalte clase: să desemneze momentul ce le-a plăcut mai mult din istorioara „Băiețelul Ciobănașul”, (ocupația indirectă o pregătesc cu elevii claselor cărora o voi da).

Examinarea lecției avute: Clasa I: Ce lecție aveți la Religie?

(Rugăciunea la intrarea în clasă). Ia să mi-o spună unul! (Tu B.) Bine. Altul! Ia s'o spunem toți împreună! Bine. Cui ne rugăm noi în rugăciunea aceasta? Ce-i cerem noi lui Dumnezeu? Dar numai lui Dumnezeu ne rugăm noi? Cui ne mai rugăm? (Îngerului păzitor) Știi voi rugăciunea aceasta? Ia s'o spună unul! (N) Bine. Altul! S'o spunem toți împreună!

Pregătirea: Copii, poate cineva să-mi spună de când învățăm noi rugăciuni și povestiri de acestea frumoase? (...decând am venit la școală). Dar când se încep școlile? (...toamna). Dar acum tot toamnă e? (Nu, e iarnă). Vasăzică acum e iarnă! Cum e vremea acum? (friguroasă, ninge). Ne adămur iarna vreo bucurie? Ce sărbătoare frumoasă avem iarna? (Crăciunul).

Anunțarea: Ascultați! Am să vă povestesc cum a venit pe lume noaptea de Crăciun Domnul Nostru Isus Hristos și ce s'a întâmplat atunci — (Repetă un elev).

Predarea : I. Intr'o țară departe de noi, înspre răsăritul soarelui, s'a întâmplat ceea ce vă povestesc.

Eră iarnă, dar nu eră frig, căci iernile pe acolo sunt foarte dulci, cum primăvara la noi

Pe un câmp frumos niște ciobani își mânau oile din urmă spre stână. Soarele roșu-auriu eră la dunga dealului, gătindu-se să plece să se culce; ar după ce scăpătă (apuse) după deal, pe cer se vedeă o roșajă, semn că va fi vreme frumoasă. Ciobanii erau bucuroși. Ajunși la stână, se așezară pe într'un loc mai uscat și scoțându-și merindele din desagii lor mari, se ospătară, potolindu-și foamea cu pâine și brânză. Isprăviră cina și apoi începură povești. Fiecare povestia întâmplări din viața lui, despre lupul ce-l urmărea, care le furase multe oi. Și tot așa povestind ei, vremea trecea și se făcea noapte târziu. O parte dintre ciobani se culcară, iar doi rămaseră ca să păziască oile de fiarele sălbatice.

Tot cerul scânteia de stele. Eră o noapte așa de frumoasă, încât ciobanșilor mai mare le eră dragul să stea de pază.

Trecuseră câteva ceasuri de când erau de pază. Deodată în miezul nopții, pâlpoi pe cer o lumină vie, departe, foarte departe.

Lumina se apropiă încet către ciobani, făcându-se tot mai mare, strălucind pe cer ca și soarele. Ciobanii înspăimântați de cele ce vedeau, începură a striga pe cei cari dormiau: „Sculați-vă! Și uitați-vă ce lumină! Sculați-vă, că s'a aprins cerull!”

Cei cari dormiau, se sculară repede și mare le fu mirarea, când văzură pe cer lumina aceea roșie. Se uitau cu toții la lumină, când deodată iată că din mijlocul luminei se desprinde un chip strălucitor. Ciobanilor le eră grozav de frică, însă chipul acela, care eră un înger, le zise: „Nu vă temeți! Nu vă temeți! Vă aduc o mare bucurie. În această noapte s'a născut copilul Isus. Mergeți în orașelul de colo și-l veți găsi într'o iesle, înfășurat în scutece...” După ce le spuse aceste vorbe, dispărură.

Ciobanii se uitau unii la alții, par'că-ar fi visat. Când iată pe cer o lumină nouă... și sute și mii de îngeri se arătară pe bolta cerească, cântând așa de frumos: „Mărire lui Dumnezeu în cer, pe pământ pace, între oameni bună voire!” Cântecul se auzia din ce în ce mai slab, până nu se mai auzia nimic...

Iar în locul unde se ivise lumina, o stea nouă, luminoasă, începură să străluciască.

Se reproduce partea I.

II. Ciobanii, plini de bucurie, își ziseră: „Haideți să mergem la Betleem, — căci așa se numia orașelul arătat de înger — și să vedem pe Isus!”

Cei doi ciobănași, cari erau de pază când s'a arătat lumina, rămas și mai pe departe să-și păziască oile, iar ceilalți porniră la drum.

Mergeau repede. Și iată că ajung la Betleem. Când să intre în oraș dintr'un grajd de lângă drum pâlpăia o lumină, singura lumină ce era în orașul. Se îndreptară acolo. Ușa era deschisă puțin. Unul dintre ciobani duce încet lângă ușă și se uită înăuntru.

„E aici, e aici! O, ce frumos!” — auziră ceilalți cari trăgeau cu chea. Pășiră toți la ușă și apoi intrară înăuntru.

Lângă iesle stătea o mamă tânără, palidă, iar lângă ea un bărbat voios cu barbă, și se uitau amândoi veseli la un copilăș, care era înfășurat în scutece și stătea culcat în fân și pae.

Era așa de frumos, cum nu mai era nici un copil pe lume, și se părea că pe deasupra copilului fâlfăia o roată de lumină.

Maria și cu Iosif, așa se chemau părinții, se înspăimântară când zură atâția ciobani întrând.

Dar mare le fu mirarea, când văzură pe ciobani îngenunchind și fiind rugăciuni.

Apoi ciobanii se sculară și povestiră ce au văzut și auzit atâră în câmp. Iosif și Maria ce uimiți erau...

— Noapte bună, copile Isus!

— Noapte bună, oameni buni!

Și ciobanii pășiră iar afară din grajd, pe vârful degetelor, închizând ușă încetinel, după ei.

Plini de bucurie și veselie se înapoiară la turmele lor și povestiră păzitorilor, cari îi așteptau cu nerăbdare, despre copilășul Isus.

Se reproduce partea II.

Rezumat: Unde s'a născut Domnul nostru Isus Hristos? Cum era copilul? Cine a vestit nașterea Domnului? Cine s'a dus de s'a închinat la Betleem? Ce minuni s'au întâmplat în acea noapte? (...s'a făcut lumină). Și mai ce? (un înger s'a pogorât din cer, arătându-se ciobanilor.) Ce a zis îngerul către ciobani? Ce s'a auzit în cer? Cine cântă așa frumos? Cum cântă îngerii? (Copiii repetă cântecul îngerilor). Ce au simțit ciobanii după ce au văzut pe Domnul Isus? Cine s'a mai bucurat? Cum așteptau ciobanii de pază? (...cu nerăbdare) De ce? (...ca să știe și ei ce s'a întâmplat). Cine ar putea să-mi povestiască, cum am povestit eu? (Pun 1—2 elevi să povestească tre cei buni s'o povestiască și în caz de nevoie îi ajut).

Asociere: Cum se zice, când un copil vine pe lume? (că s'a născut). Dar ziua, când s'a născut cineva, cum se chiamă? (ziua nașterii). Când e ziua nașterii tale, V?

Dar Dl nostru Isus Hristos când s'a născut? Cine a sărbătorit (s'au curat) atunci, când s'a născut Domnul Isus? (ciobanii).

Dar azi cine sărbătorește nașterea lui Isus? (toți oamenii). Și când o sărbătorim? (la Crăciun). Așadar ce sărbătorim la Crăciun? (Nașterea lui Isus). Ce cântece se cântă atunci? (colinde, se umblă cu steaua).

Corectez ocupația indirectă la celelalte clase.

O lecție de educație morală.

de I. Marinescu

înv. Minișel

Într-o dimineață, un grup de elevi a făcut o descoperire ciudată. În curtea din curtea școlii au găsit trei cărți cu chipuri. Cel care le pusese, s'omormonise mai întâiu pământul și le vărise acolo unde le-a găsit grupul de băieți.

Erau cărți din biblioteca școlii. Alți grup de elevi aduceau pe sus pe oș și pe complicii lui. Tremurau ca varga. Mi-am propus să i desbăr de furt.

Știam că au să tăgăduiască, dar nu le-au dat pas ceilalți. Au spus drept. Fără a face interogatoriu, acuzațiile curgeau gârlă asupra vinovatului. Au reinviat trecutul, deși nu avea decât opt ani.

Le-am spus tuturor: „Băieți, cheile le-am lăsat anume în dulap, pentru ca să mă conving care dintre voi are să fie împins de păcat. Dorința mea s'a împlinit. Hoțul a căzut în ispită. Imi pare bine că nu eu, ci voi l-ați descoperit. Prin aceasta dovediți că nu iubiți furtul și pe hoți și aceasta mă bucură.”

Le-am povestit istoria unui copil care de mic s'a apucat de hoție; această urită îndeletnicire l-a dus în fundul ocnii, petrecut în hohote de plâns de părinții lui, al căror singur fiu eră. Am căutat să identific povestea aceasta cu povestea patimei sale.

Sanctiunile (psihologia pedepsei):

„Nu-l bat, căci numai animalele se bat. Totodată aceasta nu l-ar fi de niciun folos. Dar vreau un lucru: voi știți că e hoț, deci vă veți feri de el; dar nu toți oamenii din sat știu. Pentru aceasta aduceți o sfoară, până când scriu eu ceva. (Repede mi s'a adus). Legați-l cu mâinile la spate ca pe un hoț. Eu îi prind această hârtie pe piept. (Pe ea eră scris: „Hoț de cărți. Feriți-vă de el!”) Doi din clasa V-a să-l poarte prin comună atât pe el cât și pe cei ce l-au ajutat la furt, pentru ca toți oamenii să știe cine sunt. Să nu uitați nici cărțile cari le-au furat. Să le poarte în gură. Pe hoțul din poveste nu tot așa l-au purtat jandarmii? După aceea unde l-au dus? La ocnă. Noi n'avem ocnă, dar avem un pod mai puțin întunecos. Ii

vom băga acolo, dar nu-i vom ține o viață ci numai o noapte, dar o noapte petrecută cu șoareci, greeri și lilieci. Și pe urmă să mai iure dacă le mâna. „Cine fură azi un ou, mâine fur'un bou“ Hai, plecați cu ei!”

S'au și repezit la ei gealăii Dar majoritatea dintre elevi căzuseră gânduri. Câte-o felică își ștergea în taină câte o picătură de lacrimă, el plângea și se vaicări de-i plângeai de milă. Prin suspine abia deslușea „Iertați-mă, Dle învățător, că nu mai fur niciodată!”

— Dar dacă mâine-ți uști?

— Dacă voi mai fură vreodată, să-mi dați o sută la o palmă, să țineti 2 nopți în pod....

— Voi ce ziceți? — mă adresez clasei. Câți-va, în frunte cu locșii de jandarmi, spuneau: „Nu-l iertați, Dle învățător, căci mâine iarăși va să se învețe minte atât el cât și cei ce-or mai fură!”

— Dar voi ce ziceți? — întreb felițele, cari lăcrimau în taină.

— Iertați-l acuma, Dle învățător! Dacă o mai fură vreodată, să-l pedepsem cum alți vreă.

La ideia lor s'a asociat toată clasa. A obținut grațierea prin intermediiul lor. Deslegându-l, l-am dat în seama mulțimei, zicându-le:

„În fața voastră a mărturisit că nu va mai fură; iar dacă l-o mai pinge păcatul, să fim neiertători față de el. Dacă voi l-ați iertat, îl iertă eu. De-l veți mai prinde furând ceva, oricât de neînsemnat ar fi, să-l scoateți aici.” Iar lui i-am zis: „Te-am pedepsit pentru că vreau să te opresc pe drumul greșit pe care ai apucat. Bagă de seamă că deacuma înaintea 100 de ochi te supraveghează, nu numai în școală ci și în afară de școală. Iar deasupra tuturor e D-zeu, care vede cele mai ascunse lucruri. Să faci cuminte!”

Le-am povestit apoi povestea sfântului apostol Petru, care s'a lepădat de 3 ori de Hristos, însă a fost iertat de D-zeu, căci i-a părut rău de ce-a făcut. Am anunțat pedeapsă pentru acel ce-i va zice hoț. „Un copil care a apucat pe un drum greșit, se poate întoarce pentru a apuca pe cel vâratul drum. Deci și Ioan se va face cuminte. Așa-i?”

Consecințele: De atunci n'a mai furat nimic până astăzi. Ba chiar dat dovadă de cinste, căci dacă a găsit un obiect cât de mic, anunță imediat li tresală inima de bucurie când primește dela mine laude. Dar nici nu mai fură, căci au tras învățătură din pățania lui.

Nota redacției. În legătură cu această „lecție de educație morală” a lui Mariescu, pe lângă lucrurile ce s'ar putea spune despre felul procedurii în cazul de față se mai pot pune și alte probleme de ordin general. De ex.: În educația morală s'ar putea ajunge oare la rezultate mai bune aplicând metoda *preventivă*, ori, dimpotrivă, întrebându-l pe cea *represivă*? Cu alte cuvinte este mai bine să-l ferim pe elev

tejul de a gresi, ori să l lăsăm să greșiască și apoi aplicându-i corecțiunile corespunzătoare să încercăm a-l îndrepta spre calea binelui? Sau, poate, aplicând amândouă aceste metode, după cazuri și după natura elevilor? În ce chip s'ar putea privi educația morală cu *individualitatea* elevului? etc, etc. Iată atâtea probleme, asupra cărora s'ar putea spune lucruri foarte interesante. Mai ales că educația morală la școlile de astăzi este aproape lăsată în părăgînire, cele mai multe preocupări fiind îndreptate aproape numai asupra programei, ceea ce face ca școala de astăzi să nu dea o educație completă.

D I V E R S E.

Apel către intelectualii satelor

Cu prilejul înființării „Arhivei de folklor” a Academiei Române.

Poporul român fiind un popor de țărani, adevărata noastră civilizație caracteristică este aceea pe care o păstrează încă pătura țărănească. Ea constituie — după cum susține un mare învățat, dl George Vâlsan — „cervicatul nostru de noblețe națională”.

Sub această civilizație se înțeleg toate manifestările spirituale și materiale ale poporului nostru dela țară: de la cântece, basme, obiceiuri și superstiții, până la casa și uneltele lui de muncă, așa cum le-a apucat din strămoși.

Interesul pentru aceste manifestări este destul de vechiu în țara noastră, mai ales interesul arătat față de partea spirituală (folklor). Totuși o colecționare mai sistematică și o conservare bazată pe norme științifice a măturilor civilizației noastre populare, nu s'a făcut decât pentru partea ei materială și mai ales pentru arta populară: aceasta prin muzeele etnografice sau de artă națională. Nici un fel de intervenție prezentând garanții de continuitate, n'a căutat încă să rezolve culegerea sistematică a literaturii, obiceiurilor și credințelor poporului român. Încercările de până acum în această direcție nefăcându-se independent, ci împreună cu altele, de natură filologică etnografică, acestea din urmă au sfârșit prin a predomină, înăbușind începuturile de culegere sistematică a folklorului nostru.

Civilizația nivelatoare de astăzi, școala, gazetele, armata, administrația, precum și urmările sociale ale războiului, fac ca datinile, doinele și tradițiile vechi să dispară pe zi ce merge. Pierderea lor fără de urmă, trebuie împiedecată, cât mai e vreme și anume prin organizarea imediată a culegerii.

În alte țări, cu o civilizație populară poate mai puțin interesantă decât

a noastră, s'a început de zeci de ani culegerea sistematică a materialelor folklor, centralizarea și publicarea lor. Această operă s'a făcut prin numitele „Arhive de folklor“. Rezultat le obținute în special în Finlanda, nemarca, Norvegia, Estonie, Germania, Suedia, etc., sunt de o netăcută importanță.

Academia Română, cea mai înaltă instituție culturală a țării, la cunoștință de aceste rezultate și conștientă de valoarea națională și științifică a folklorului, a înființat, în toamna acestui an, o „Arhivă de folklor“. Ea va funcționa la Cluj, în localul „Muzeului Limbei Române“, instituție care ocupă cu cercetări de caracter asemănător.

Scopul „Arhivei de folklor“ a Academiei, este în primul rând organizarea culegerii sistematice a materialelor folklorice românești. Ea își formează o rețea de membri corespondenți, cari să-i poată comunica materiale folklorice din toate părțile țării. Pe măsură ce materialele intra la „Arhivă“ ele sunt inventariate și catalogate (după numele culegătorilor), clasificate după cuprinsul și după ținuturile de unde au fost culese.

Ce se va face cu aceste materiale? Parte din ele, cele mai interesante și mai puțin cunoscute, vor fi publicate, în măsura posibilităților financiare. Restul se va păstra la dispoziția cercetătorilor cari studiază folklorul românesc.

Academia Română și-a făcut pe deplin datoria înființând „Arhivă“ dotând-o cu o subvenție anuală și trimițându-i colecția ei de manuscrise folklorice. Ea mi-a făcut deosebita cinste de a-mi încredința direct „Arhivă“. Conștient că un astfel de așezământ nu-și poate îndeplini scopurile proprii decât asigurându-și colaborarea intelectualilor satei, în special a învățătorilor și a preoților, întâiul meu gând a fost să mă adresez D-Voastră.

Pentru salvarea materialului nostru folkloric, învățătorii și preoții satei într'adevăr cei mai indicați. În primul rând prin faptul că sunt cei mai aproape de popor și în contact zilnic cu el. În urma acestei legături de fier, țărânul are încredere în ei, își desleagă limba în prezența lor și nu închide ca în foța culegătorilor de la oraș, de pildă. De altfel și până acum intelectualii satei s'au distins în chip deosebit pe terenul culegerii folklor. Vom aminti numai pe câțiva din cei decedați: Mihai Lupescu, din întemeietorii bătrânei „Șezătoare“, Ion Pop Reteganul, C. Rădulescu-Codreanu, Simion Teodorescu-Kirileanu și St. Tușescu.

Nu mă îndoiesc că între învățătorii și preoții de astăzi, se vor găsi destul cari să urmeze pilda nobilă a acestor culegători ai comorilor poporului nostru de la țară.

Mulți din D-voastră ați cules desigur din satele în cari profesăți, povești, obiceiuri, povești și alte materiale folklorice. Ele zac poate de multă vreme, uitate într'un saltar. Nu le lăsați să se prăpădiască sau să zădărească.

uitare Unii din D-voastră se gândesc poate să le publice în revistele noastre de folklor. Din nenorocire, vremurile tot mai grele prin care trecem au pus capăt rând pe rând: „Șezătoarei“, „Comoarei Satelor“, „Sufletului Otenesc“ și lui „Tudor Pamfile“. „Izvoarașul“ și „Doina“ n'au mai apărut de multă vreme și se sbat probabil între viață și moarte. Nădejdea publicării materialelor culese de Dv. în aceste reviste, este deci neîntemeiată. Iar problematica publicare în ziarele de provincie, unde nimeni nu le descopere, înseamnă pentru știința românească numai pierdere. Astfel stând lucrurile, cel mai potrivit este să le trimiteți fără întârziere „Arhivei“. Ea va primi și va păstra cu recunoștință chiar contribuțiile care la întâia vedere ar părea lipsite de importanță: cărți vechi de cântece populare, caete de doine, ale D-voastră sau rămase de la alții, însemnări despre obiceiurile și credințele satului, numere de gazete vechi sau nouă, cuprinzând materiale folklorice românești, fotografii luate în satul D-voastră sau în altele, reprezentând tipuri, porturi, case, obiecte sau obiceiuri țărănești.

Vă rugăm călduros să începeți să culegeți fără întârziere folklorul satului D-voastră în acest scop veți primi în curând din partea noastră chestionare precise referitoare la anumite obiceiuri, credințe sau genuri de literatură populară, la care Vă rugăm să ne răspundeți cu datele din ținutul D-voastră.

Am dori mult să cunoaștem de pe acum care sunt intelectualii satelor pe care putem conta în această operă de culegere a folklorului românesc și cari vor deveni membri corespondenți ai „Arhivei“. Iată pentru ce așteptăm ca cei convinși de importanța acestei inițiative, de atât de mare interes național și științific, să ne scrie, anunțându și colaborarea. La rândul nostru promitem să răspundem, fie prin poștă, personal, fie prin revistă — când e vorba de chestiuni care pot interesa pe mai mulți — celor ce ne întreabă, cari au nedumeriri sau cer sfaturi. De asemenea vom da în fiecare an trei premii, unul de 2000, altul de 1500 și al treilea de 1000 Lei, pentru cele mai bune culegeri ce vor intra Nădăjduim chiar ca unora din culegătorii, cari se vor arăta mai statornici și mai pricepuți, să le putem oferi peste câțiva timp mici ajutoare pentru a putea cerceta cutare sau cutare ținut și a ne comunica folklorul lui.

În anul viitor „Arhiva“ va scoate și un buletin (revistă), în care se vor publica în afară de culegeri interesante și sfaturi pentru culegători. Buletinul se va trimite gratuit celor cari se vor înscrie de pe acum ca membri corespondenți, cari ne vor trimite culegeri sau vor răspunde chestionarelor noastre.

Nu putem încheia apelul nostru, fără a aminti încă odată că materialele noastre folklorice nu pot fi salvate de la pierdere fără concursul intelec-

tualilor de la țară. Că studiile noastre folklorice nu se vor putea face decât pe baza acestor materiale. Că altcum, cunoașterea desăvârșită a civilizației tradiționale a neamului nostru va rămâne mereu amânată, cine știe până când.

Este deci o datorie națională, din care învățătorii și preoții trebuie să-și facă o mândrie, ca să culeagă cât mai mult și cât mai bine. Prin folklorul românesc trebuie să aibă cât mai curând posibil, în fiecare an, pionieri conștienți, pricepuți și însuflețiți pentru culegerea lui.

Cluj, Octombrie, 1930

Ion Mușlea,
Directorul „Arhivei de folklor”
a Academiei Române.

Materialele și scrisorile se vor trimite pe adresa: Arhiva de folklor a Academiei Române — Cluj, Str. Elisabeta Nr. 23 dacă se poate recomanda (Cheltuielile postale se înapoiază la cerere.) Cei cari până la data de 1 Ianuarie 1931 n'au primit încățul nostru „Chestionar”, sunt rugați să ne scrie.

Cum putem apăra copiii de alcoolism?*)

Știm cu toții, că grija pentru viitorul copiilor nostri trebuie să fie concentrată în noțiunea: *prevedere*. Prevederea trebuie să fie grija tuturor oamenilor de bine, îndeosebi a învățătorilor, din întreaga țară. Tot prevederea trebuie să determine o mișcare vie, sănătoasă pentru apărarea copiilor și propășirea patriei. Această prevedere m'a îndemnat să formez societatea antialcoolică a copiilor. Iată cum:

Într-o zi de Duminică am chemat părinții elevelor la o consfătuire. Am căutat ca prin cuvinte bine simțite să-i conving să nu-și considere copiii ca o povară, ci ca un dar superb, prin care Dumnezeu a voit să-i distingă arătând că sunt aleșii Lui. După terminarea acestei consfătuiri, părinții fiind convinși într-o măsură oarecare că trebuie să depună mai mult interes pentru copiii lor, au consimțit la înscrierea fiicelor lor în *societatea antialcoolică „Progres”, care are ca scop principal să infiltreze în mentalitatea copiilor încă dela această fragedă vârstă abținerea totală dela orice băuturi spirtoase și să adune la un loc pe toți copiii de prin mahalale cari în lipsă de supraveghere ar rămâne și în zilele de Duminică pe străzii și exemplelor rele, spre a-i îndruma pe calea binelui. S'a fixat ca prima „ședință de copii” în proxima Duminică, când copiii vor depune găduința, că: nu vor bea, nu vor cumpăra, nici nu vor vinde alcool.*

*) A se vedea No. 1 (an. 1930) al revistei noastre.

vor căută, ca fiecare în cercul său să propage ideia abstenenței. Mare mi-a fost bucuria, când chiar la prima ședință s'au prezentat 241 felițe; cu fiecare ocazie am observat un fapt semnificativ și extrem de îmbucurător și anume că felițele au venit mai îngrijite ca de obicei, hăinițele deși vechi erau curate și cârpite, ceea ce înseamnă, că părinții din primul moment depuneau mai mult interes și îngrijire pentru copiii lor. Așa s'au început ședințele săptămânale, cari au durat și în timpul vacanței. Trebuie să notez, că la aceste ședințe *se cere din partea conducătoarei: convingere, iubire, muncă desinteresată și răbdare multă* (înțelegerea perfectă a sufletului de copil). *Ședințele, numite chiar de copii „ședințe de povești”, înglobează în ele nu numai un program antialcoolist, dar tot ce poate distra și educa copiii, ca devenind maturi să reprezinte o forță reală, sănătoasă în marea masă populară.*

Mici istorioare și jocuri din care reies regulele de bună cuviință, ținuta față de oamenii mari și colegi; cum ne prezentăm cuiva; cum ne adresăm cuiva cu o rugămintă; cum ne purtăm în diferite localuri publice: muzee, școală, biserică, sală de concert, bibliotecă, teatru etc.; cine sunt prietenii copiilor, de ce fel de oameni trebuie să se feriască un copil cuminte etc. Aceste povestiri și jocuri sunt un izvor nesecat de cunoștințe noi, date în formă plăcută. Apoi mai spun și poezii frumoase drăguțele mele „surioare”. Zi de zi ce trece micuțele mele simt tot mai mult, că Dumnezeu a creiat oameni buni; Dumnezeu iubește pe copiii buni, cari urmează dorința și poruncile Lui. Simt că copilul bun trebuie să-și iubiască părinții și pe cei ce-l luminează. Știu că trebuie să vină în mod regulat și cu bucurie la școală și că trebuie să țină la școală atât de mult, încât să n'o părăsiască decât atunci, când învățătoarea îl va sfătui la aceasta, constatând, că elevul a ajuns atât de mare și tare, că trebuie să dea o mână de ajutor părinților, câștigându-și singur o bucată de pâine. În decursul convorbirilor ce le am cu copiii, caut să stimulez inteligența lor. Le pun întrebări cu tâlc într-o formă hazlie, ghicitori cu spirit etc. Cu ocaziunea excursiunilor am făcut exerciții de orientări în diferite locuri și situații. Am explicat în mod simplu de ce e necesară folosirea rațională a timpului, dezvoltarea spiritului de observație și judecată dreaptă. Caut să-i îndrum spre calea binelui prin iubirea muncii și respectarea legilor țării. Am înscenat situațiuni grele („Foc.”) dorind să observ, cum iau copiii o hotărâre potrivită. (Ulterior discutăm — de multe ori cu aprindere — care hotărâre era mai nimerită, mai corectă.) Toate aceste discuțiuni contribuiesc la dezvoltarea individualității și promtitudinii copiilor. Se dau noțiuni generale de prim ajutor în caz de accidente sau îmbolnăviri subite. În decursul jocurilor copiii au putut constata în mod practic neajunsurile ce le au cei cu apucături greșite: desordonații, cei turbulenți, certăreși,

gălăgioși, uituci, creduli, mincinoși, hoți etc. Dar s'a putut stimula colegiatea, sentimentul mărimumiei, devotamentului și al demnității. Exercițiile gimnastică executate în aer liber cred că vor contribui într-o măsură la dezvoltarea fizică a copiilor prin mișcări și exerciții raționale, dezvoltarea curajului, subordonării, disciplinei, respectarea ordinelor, strecurându-se în sufletul micuților dorința de a lupta pentru binele patriei. În aerul liber de pe malul Mureșului, ocrotiți de umbra copacilor din păduricea Cetății, ne-am așezat pe iarba verde, să consumăm modesta noastră mâncare. Aici am avut ocazia și una de ocazii, să vorbim despre cumpărare în alimentație, despre necesitatea abstenenței, despre boalele contractate din cauza alcoolismului și cele contractate în stare de ebrietate. Murdăria ca mijloc de profilaxie. Prevenirea boalelor contagioase. Îngrijirea bolnavilor. Efectele dezastruoase ale alcoolului asupra organelor. Apoi am vorbit cu multă căldură despre ajutorul aproapelui nostru, fericirea supremă de a da celui ce nu are. Sacrificiile suntem datori a le aduce pentru părinții nostri bătrâni. Și a venit vorba de adeseori de bieții copilași nenorociți, părăsiți, lăsați în voia soartei, pradă străzii. Câte o lacrimă șlearsă cu pumnișorul transpirat a fost cea mai bună dovadă și totodată indicație, că scopul urmărit a fost atins.

Acum înțeleg micuțele mele propagandiste ce îndatoriri au față de o lume ce trebuie să spună, cu câtă răbdare trebuie să procedeze să poată convinge pe bieții copilași ai nimănui, să vină în societatea copiilor abstenenți unde vor fi considerați ca frați și surioare și vor fi ocrotiți de toate relele. Știu și aceea ce îndatoriri au față de sărmanele lor surioare, cari au nenorocul să aibă părinți alcoolici, robi ai viciilor... La aceste „ședințe povești“ vin adeseori, — atrași de însuflețirea fetițelor — și părinții, cari se convinge, că adevărata lumină, bunătatea desinteresată și focul multumirii sufletești care încălzește inimile oamenilor, vin dela școală. Sunt convinsă că aceste mici suflete, cari au învățat prin joc și povestiri, adică în mod practic, ce îndatoriri au față de Dumnezeu, față de patria lor, față de aproapele lor și față de propriul lor suflet și trup, când se vor înmări vor fi conștiente de forța ce o reprezintă în viața cea de toate zilele. Micuțele mele abstinente vor privi în mod obiectiv toate problemele umane, iar când li se va cere o contribuție sinceră și loială, prin muncă de ordine și disciplină, vor ști să lupte pentru propășirea patriei pentru întărirea solidarității sociale.

V'am dat programul soc. „Progres“, ca să vedeți cum gândesc eu asupra rării copiilor de alcoolism. Aveți cuvântul. Dați-ne ajutor prin sfaturi și exemple bune.

Vașian Ana

direct. șc. prim. Nr. 17 Arad

Cărți și reviste.

LUCIAN BOLOGA : *Psihologia vieții religioase*. Contribuții la studiul structurii și evoluției vieții religioase individuale pe bază de cercetări statistice. (Cartea Românească Cluj, 1930. Lei 200.)

Lucrarea aceasta prezintă interes și prin noutatea sa, fiind prima de acest fel făcută la noi, (Prefața pag. V); iar prin conținutul său de o parte atrăgând atențiunea educatorilor asupra laturii religioase a sufletului omenesc, care e bine a fi tratată cu mai multă pricepere de către toți educatorii și în special, de către caticheti și duhovnici, de altă parte arătând unde și ce avem de lucru în domeniul religios, apreciată fiind azi morala religioasă ca buza fericirii unui popor, importanța lucrării se impune dela sine.

Faptul, că lucrarea a apărut în Institutul de psihologie experimentală al Universității din Cluj, care este în domeniul educației noastre naționale un nou soare, de unde așteptăm învățături și sugestii, este destulă garanță pentru înalta valoare a acestei lucrări. Luând prin urmare act de apariția lucrării din chestiune, evităm forma de simplă recenziune de recomandare și îi vom da, pentru cititorii nostri, o interpretare mai amplă, conform interesului ce-l prezintă pentru noi educatorii și conform importanței cu care se impune dela sine.

Dăm o deosebită atențiune părții prime, în care ni se arată desfășurarea vieții religioase a individului sub influința factorilor externi și interni. Aceasta ni se pare mai de interes pentru educatorii practici.

În ce privește partea II și III ne măgănim a schița numai foarte sumar fazele evoluției vieții religioase, respectiv trăirile religioase.

În partea primă ni se arată influința exercitată de factorii externi asupra vieții religioase a copilului, adolescentului și a adultului.

Prin factorii externi*) se înțelege: a) mediul social: familia, școala, biserica și societatea;

b) mediul cosmic cu peisajul și evenimentele naturale.

I. Influența factorilor externi asupra vieții religioase a copilului.

A. Mediul social. 1. Familia. În ce privește influința asupra vieții religioase a copilului, factorul fundamental este familia care își exercită influința prin: a) atmosfera familială. b) practicile religioase, obișnuite în familie și c) educația religioasă sistematică sau întâmplătoare ce se face în familie mai ales în legătură cu practicile religioase, când copiii sunt puși să rostiască unele rugăciuni.

Mai mare influință exercită atmosfera familială. Familia intensifică religiozitatea copilului în proporție de 91,30%. Nu are înrăurire, adică lasă indiferenți în proporție de 7,18% și slăbește religiozitatea în proporție de 1,43%, între cari nu sunt fete. Tot asemenea și intensificarea vieții religioase se face mai mult asupra fetelor, decât a băieților. Prin urmare încă din epoca copilăriei se constată că influința religioasă a diferiților factori nu se exercită deopotrivă asupra celor două sexe.

În afară de atmosferă, practicile și educația religioasă, mai influențează asupra

*) Factorul intern este structura psihică a individului.

religiozității copilului și unele persoane din familie și anume în mai mare măsură mama, apoi tata, bunicii și evenimentele din familie, cazuri de moarte, boală, mejdii etc.

2. Școala. Școala influențează asupra vieții religioase a copilului, mai mult prin practicile religioase. Accentuăm aici constatarea făcută de autor privitoare la *practici religioase din școală*: „mergerea la biserică, mărturisirea și cuminecarea... pentru copii nu sunt mijloace de satisfacere a unor nevoi sufletești, ci modalități de obișnuire a unei obișnuințe, căreia copiii se supun atâta vreme cât nu există o reacție spontană determinată de alte nevoi și cerințe mai corespunzătoare”; dar „rezultatul al acestor practici constă în crearea obișnuinței de a le îndeplini”. (pag. 50).

Faptul acesta explică din punct de vedere educativ îndeajuns importanța acestor practici religioase, pe cari învățătorii și profesorii, chiar și în cazul când personal au păreri contrare, ca educatori trebuie să stăruie pentru exercitarea lor, dându-le atențiunea cuvenită

Nerespectarea acestei concluzii pedagogice încă este una din cauzele care creează atmosfera școlară, care din punct de vedere al vieții religioase e mult mai redusă decât atmosfera familiei, iar educația religioasă din școală „de multe ori sală religiozitatea copilului” (pag. 50)

Învățământul religios de asemenea nu aduce rezultatele dorite, deoarece e prea mare numărul subiecților a căror religiozitate este slăbită, ori lăsată indiferentă de acest învățământ (aproape 50%) (pag. 53).

Aceasta din motive de procedare în învățământul religios, ceea ce se constată din mărturiile subiecților anchetați.

Despre influința celorlalte studii asupra religiozității copilului nu putem vorbi. Copilul crede fără control și astfel nu-i trece prin minte să facă corelații cu alte materii, cari i-ar turbura credința.

Persoanele din școală au mai puțină influență religioasă asupra copilului, decât persoanele din familie. Până când persoanele din familie toate întăresc religiozitatea într-o măsură mai mare sau mai mică, persoanele din școală au și slăbit religiozitatea la 9,80%. (pag. 55).

Evenimentele școlare influențează mai mult decât cele din familie, din cauză că sunt mai variate și mai frecvente și se reduc în prezența a unui număr mai mare de persoane. Evenimente școlare sunt examenele, notele, serbările

Schimbarea școlii nu influențează asupra religiozității copilului, dată fiind uniformitatea educației religioase

3. *Biserica*. Influența religioasă a bisericii asupra copilului este mai redusă decât cea a familiei și a școlii.

Atmosfera religioasă a bisericii o formează practicile religioase, dacă sunt îndeplinite cu demnitate și smerenie; în caz contrar o strică. Atmosfera însă are influență negativă (rea) numai când copilul începe să judece lucrurile

Preotul are mare influență religioasă asupra copilului. Prin urmare catichetul este un bun sprijin în educația religioasă. Dacă-l știe utiliza, va aduce bun serviciu bisericii și neamului. Ca și în familie, fetele sunt mai influențabile decât băieții.

4. *Societatea*. Societatea prin factorii săi atmosferă și practici religioase are o influență mai redusă asupra religiozității copilului, iar de educație religioasă prin societate nici nu putem vorbi, lipsindu-i societății o acțiune continuă și conștientă în direcția aceasta.

Influența religioasă a evenimentelor din societate este destul de mare.

Schimbarea de comunitate, făcându-se dela sat la oraș în interes de studiu, a slăbit viața religioasă la 65.03% dintre subiecții chestionați. Aici catichetul dela oraș, prin influența mare ce o are preotul asupra copilului, ar putea ajuta mult această schimbare de mediu. Dacă orașul se deosebește mult de sat, să fie ceva comun — biserica și preotul — catichetul, care e la fel — presupunând că sunt buni amândoi.

B. *Mediul cosmic*. 1. *Peisajul* întărește religiozitatea copilului prin frumusețea și armonia lucrurilor din natură, cari duc la ideea de Dumnezeu.

2. *Evenimentele naturii* ca: furtunile, uraganele etc., influențează religiozitatea copilului. Toată nădejdea o au în asemenea cazuri în Dumnezeu.

II. *Influența factorilor externi asupra vieții religioase a adolescentului.*

A. *Mediul social*. 1. *Familia*. 1. În general se constată că influența religioasă a familiei asupra adolescentului a scăzut, atât sub aspectul atmosferei, cât și sub cel al practicilor religioase. S'au aflat chiar cazuri când influența familiară chiar a slăbit religiozitatea. Poate din cauză că la cei mai mulți din subiecții chestionați s'a schimbat mediul familiar, familia proprie cu familia gazdei, dar poate și din cauză că copilul și-a schimbat firea și prin ea felul de a vedea această atmosferă.

În adolescență factorul cel mai puternic al religiozității este educația religioasă. Aici se inversează puterea de influență a factorilor: familie și educație religioasă. Familia influențează mai tare în copilărie și mai puțin în adolescență; iar educația religioasă cu influență slabă în copilărie, influențează mai mult în adolescență. Dintre persoanele din familie și acum mama are influență mai mare și pozitivă. Tata de multe ori strică religiozitatea.

2. *Școala*, „se poate afirma fără nici o exagerare, că în general școala, în această epocă a vieții, dărmă într-o bună măsură, ceea ce a clădit familia, în epoca copilăriei.” (pag 77.)

Influența atmosferei școlare pronunțat negativă se datorește faptului că școala secundară este în privința religioasă indiferentă în cel mai bun caz și deadreptul anti-religioasă în alte cazuri. Dar se mai poate atribui și atitudinii copilului de a cerceta și a căuta alte explicații, nemulțumindu-l credința fără discuție și explicațiile din timpul copilăriei

Un catichet bine pregătit poate face mult pentru menținerea religiozității din copilărie, ba chiar pentru întărirea ei cu motive corespunzătoare acestei vârste.

Influența practicilor religioase încă slăbește religiozitatea la 25% din numărul subiecților chestionați. Aceasta din cauza că în exercitarea practicilor religioase se vede prea mult obligativitatea lor impusă de școală, ori în cele mai multe cazuri se vede numai această obligativitate, pecând firea copilului ar pretinde alt mobil. Poate că e lucru foarte greu să li se dea, dar fără mobilul intern practicile religioase nu-și ating scopul dorit în această epocă a vieții. În adolescență influența educației religioase la 50% a intensificat religiozitatea. Religiozitatea fetelor nu slăbește sub influența atmosferei școlare. Practicile religioase însă produc necredințe și la fete.

Influența negativă a școlii e mai mare decât cea a familiei

Cu privire la influența învățământului religios s'a constatat, că e mai mare numărul subiecților a căror religiozitate a fost slăbită sau au rămas indiferenți decât a celorla a căror religiozitate a fost intensificată.

Influența persoanelor din școală e mai mare decât cea a persoanelor din familie. La 85,88% a intensificat și numai la 14,12% a slăbit religiozitatea

Așa fiind situația, s'ar putea face mult prin școală, totuș constatarea generală fost din potrivă.

Viața de internat prin atmosfera ce domină acolo a intensificat religiozitatea 30%, a slăbit-o la 44,29% și 25,71% au rămas indiferenți.

Dintre celelalte materii de învățământ istoria și filosofia intensifică, iar fizica chimicile slăbesc religiozitatea în proporție de 76,48%.

3 *Biserica* Influența pozitivă a atmosferei din bisericile noastre este mult redusă iar influența negativă mai accentuată decât în epoca copilăriei. Cauza e atmosfera favorabilă pietății și concentrării de sine a bisericilor noastre, accentuată și de faptul că elevii adolescenți sunt aduși la biserică în grupuri și din obligație.

Practicile religioase influențează în bine 3/4 din subiecți.

Fetele sunt influențabile în mod pozitiv.

Influența persoanelor din biserică nu mai e pozitivă ca în copilărie. 35,38% bărbați sunt influențați în mod negativ

Evenimentele din biserică influențează numai asupra unui mic număr de indivizi

Influența cercetării altor biserici este pozitivă. Bisericile străine influențează puțin atmosfera, orgă și măreția edificiului

4. *Societatea*, Influența pozitivă este minimă

Diferite influențe din societate în special conferințele religioase și predicile intensifică în mare măsură religiozitatea. Explicația ce ni se dă, că intensificarea provine din faptul că la acestea participă de obicei atari persoane, cărora le face plăcere să le asculte, scade din valoarea acestui factor. Totuș își are importanța sa conservarea religiozitatea adusă din familie. La fel stăm și cu influența lecturii.

Arta are influență pozitivă, sau în cel mai rău caz lasă indiferenți; negativ influențat numai asupra unei proporții de 2,09%. Și aici fetele sunt mai influențabile în mod pozitiv.

Știința. În genere, în această epocă științele influențează în mod negativ mult decât pozitiv. Unica știință, fizica, influențează mai mult pozitiv (52,38%) decât negativ (47,62%).

Aici ne permitem să facem o observație duhovnicilor, cari în predicile lor nu mereu atacă știința și caută să micșoreze importanța ei. Faptul acesta totdeauna are efect contrar celui așteptat. Adolescentul încântat de științele, din cari abia a început să guste, după o astfel de predică, va căuta să câștige dovezi contra religiei, îndreptat dacă le va putea afla ori nu, dar se menține mereu în atmosfera de a combate religia. Mai eficace considerăm predica dacă, fără să atace, fără să combată, sau chiar să amintască despre științe, va căuta să convingă pe ascultători despre cutare adevăr pe bază pur religioasă.

Filosofia: Preocupă un număr de subiecți mai mic decât științele, dintre care 40% sunt influențați pozitiv, iar 37% negativ.

Influențele evenimentelor sociale. Intregirea neamului a influențat pozitiv în măsură mai mare pe subiecții chestionați.

Persoanele din societate au o influență foarte redusă asupra religiozității adolescentului (7%).

Schimbarea satului pentru oraș — unde veniseră pentru studiu are influență nefavorabilă religiozității.

Iubirea este un mijloc de întărire religioasă. *Viața sexuală* e considerată a avea legătură cu credința.

B. *Mediul natural* 1. *Peisajul*. Are mare influență pozitivă asupra religiozității.

3,43% și numai 1,20% negativă, dar și această influență negativă se datorește școlii respective datelor pe cari le servește adolescentului pentru argumentarea teoriilor științifice învățate în școală.

2. *Evenimentele naturale* determină în mod pozitiv religiozitatea la 69,50%, mod negativ la 20%.

III. *Influența factorilor externi asupra vieții religioase a adultului. A. Mediul social. 1. Familia.*

Influența atmosferei familiare nu mai modifică religiozitatea, care deja este formată.

Practicele religioase de asemenea nu au influență apreciabilă. Dacă se și săvârșesc de către adult, se săvârșesc numai din deprindere.

E bine însă să se săvârșiască, formând prin aceasta atmosferă favorabilă educației religioase a copilului.

Educația religioasă Numai jumătate din numărul subiecților chestionați simțesc necesare religiozității lor unele sfaturi, la cari se reduce educația religioasă a adultului.

Persoanele din familie influențează numai asupra alor 17,96%. La fete conșază și influența evenimentelor din familie.

2. *Școala.* Atmosfera școlară pe laici îi lasă indiferenți în 55,12%. Clericii în instituturile clericale se întăresc în religiozitate 71,21%, dar rămân și indiferenți 24,53%.

Practicele religioase sunt mai favorabile religiozității decât atmosfera. 45,19% sunt influențați pozitiv, iar indiferenți rămân 48,51%. Clericii și aici se prezintă ca atmosferă pozitivă sunt influențați 63,97%, negativ 6,74% și indiferenți 29,29%.

Educația religioasă influențează mai mult decât factorii precedenți, atât asupra băieților cât și asupra clericilor.

Influența învățământului teologic. Nu i după cum s'ar aștepta. Și acesta încă influențează și negativ și lasă și indiferenți pe subiecți. Mulți din preoții cari au trecut prin instituturile teologice n'au eșit cu un suflu religios sporit, ci din contră (pag. 116).

Persoanele din școală în această epocă nu mai au nici o influență, sau numai foarte mică 15,30%. În copilărie au avut 37,54% iar în adolescență 54%.

Evenimentele școlare de asemenea n'au mare influență 14,28%. În copilărie 38,41% iar în adolescență 47,50%.

Viața din internate fiind prea puțin preocupată de chestiuni religioase în internatele laice, iar în cele clericale nefiind cum ar trebui, nici aceasta n'are efect deosebit asupra religiozității adultului. Dintre clerici 50% au fost influențați pozitiv, 14,70% au rămas indiferenți, iar 35,30% au fost influențați negativ. Dintre laici 71,42% rămân indiferenți, iar 24,58% au fost influențați negativ.

3. *Biserica.* Atmosfera bisericii noastre este puțin prielnică concentrărilor religioase. Mai mult influențează în mod pozitiv asupra adultului practicele religioase.

Influența educației religioase este ca și la adolescență.

Influența persoanelor din biserică. S'a resimțit numai asupra alor 29 subiecți, pe când în copilărie erau influențați 95 iar în adolescență 77. Dintre cei 29 subiecți 19 au fost influențați de preot și anume 57,88% pozitiv, iar 42,12% negativ.

Evenimentele din biserică au avut influență pozitivă. Motivul determinant aici sunt predispozițiile religioase ale subiecților.

Cercetarea bisericilor streine influențează pozitiv asupra subiecților, prin atmosferă orgă și măreția edificiului. Explicația și în cazul acesta o avem prin faptul că bisericile acestea sunt cercetate mai ales de indivizi cu predispoziții religioase și numai când sunt dispuși.

4. *Societatea.* În epoca adolescenței s'a constatat că schimbarea mediului religios, cu orașul mai puțin religios a avut influință nefavorabilă religiozității. Inven este așa. Adecă omul ajuns dintr'un mediu puțin religios, cum este orașul, în mai religios, satul, nu devine mai religios.

Conferințele religioase au influențat femei pozitiv 75%, iar negativ 25%, bărbați 92,31% pozitiv și 7,69% negativ. Conferințele religioase însă nu sunt a se considera momente de exaltare sufletească, ci ca mijloace de întărire a convingerilor religioase pe cari le-au avut subiecții. În acest sens trebuie înțeleasă influința ce exercită ele.

Lectura a influențat 33,33% femei și 60,58% bărbați. Femeile se comportă mai cu greu prin lectură.

Dintre arte mai mult influențează pictura și muzica. Bărbații sunt mai mult influențați de muzică, iar fetele de arhitectură.

Știința nu exercită influință negativă asupra religiozității adultului.

Filosofia influențează în măsură egală pozitiv, negativ și indiferent asupra religiozității în această epocă a vieții omului.

Evenimentele din societate influențează mai mult subiecții decât în epocelor anterioare. Așa în copilărie au influențat 26,82%, în adolescență 21,50%, iar la adult 32,93%.

Legătura între iubire și credința religioasă se găsește numai la unele persoane predispușe spre religiozitate.

Profesiunea. Profesiunile laice nu constituie un factor de influență religioasă. Preoția însă da, este un mediu favorabil. „Preoții dela sate în urma profesiunii a contactului zilnic cu țărani își recâștigă religiozitatea pierdută în seminarii” (pag. 13).

B. *Natura.* 1. Peisajul este cel mai puternic factor de influență pozitivă asupra tuturor factorii tuturor mediilor. A influențat pozitiv 75% prin frumusețea și armonia lucrurilor.

2. Evenimentele naturale, întrucât știința înlătură explicarea biblică a fenomenelor atmosferice, are mai slabă influență pozitivă asupra religiozității adultului decât peisajul.

* * *

În partea II autorul ne arată evoluția vieții religioase individuale în cele trei epoce ale vieții omenești.

În copilărie viața religioasă fiind condusă de mediu, diferitele credințe și învățături religioase numai așa pot fi înțelese de copil, dacă i le prezentăm în formă concretă, ca pătânii din viața copilărească.

Dintre sentimentele cari alimentează viața religioasă a copilului, cel mai însemnat este frica.

Imitația și obișnuința, cei doi factori ai tuturor progreselor din această epocă formează și motivul principal al îndeplinirii practicilor religioase.

În adolescență, cu schimbarea generală a vieții psihice, se schimbă și atitudinea individului față de credințele religioase.

Credințele și învățăturile, prezentate în copilărie în mod concret prin pătânii copilărești, nu-l mai satisfac. De aici se nasc îndoilele și critiquele față de aceste credințe.

Aici nu se poate evidenția un sentiment, care să dea coloritul emotiv al vieții religioase. Frica nu lipsește nici aici, dar a mai pierdut din tărie. Alte sentimente mai sunt: venerația, respectul și nesiguranța.

Față de acțiunile religioase încă n'are o atitudine hotărâtă lipsindu-i motivul

logic al copilăriei. Când consideră ca revoltătoare constrângerile în această direcție, și le consideră ca necesare

In epoca maturității. Viața religioasă devine constantă. Evenimentele externe și mai determină, ci îi servesc numai ca momente de afirmare sau combatere religioasă, după cum din dispozițiile i s'au consolidat.

Motivele de care sunt conduse practicile religioase în această epocă sunt de natură internă, mai ales plăcerea proprie, mulțumirea sufletească.

Preocupările religioase sunt îndreptate în spre credință și necredință.

În partea III. ni se prezintă trăirile religioase

Legătura dependenței omului normal de forțele supranaturale, în care crede, se manifestă în viața religioasă prin sguduirile religioase și îndoeli religioase.

1. „Sguduirile religioase sunt trăiri religioase intense, provocate de împrejurări externe sau externe, care periclitează existența individului aici pe pământ și îi clătină crederea în viața de dincolo de mormânt” (boală, mcarte etc.)

2. „Îndoelile religioase sunt momente de natură mai mult intelectuală specifice adolescenței.” În urma procesului de maturizare adolescentul își revizuește credințele copilăriei, pentru a le pune de acord cu nevoile sale sufletești și cu noile cunoștințe dobândite prin educație.

Îndoelile religioase izvoresc din nevoia adolescentului de a-și restabili echilibrul sufletești, turburat de știință și de noua sa structură sufletească. Încheem această dare de seamă, evidențiind, ca concluzie, impresia ce ni s'a format la prima citire a acestei lucrări, anume: Câtă vreme avem familii religioase, vom avea și material religios pentru educația națională. Se impune deci celorlalți educatori, caticheti, învățători, profesori și duhovnici să grijască de acest material să nu se schimbe în indiferențism, care cu timpul poate fi ușă de intrare erezilor de orice natură, cari pot fi dezastruoase pentru neam și țară.

T. Mariș

Revista „GÂNDIREA” a împlinit de curând 10 ani de existență. În vremea când publicații de tot soiul vin și se duc după o clipă de viață, „Gândirea” a reușit să-și asigure o existență solidă. Faima ei, chiar dela apariție, a făcut ocolul țării, ba a primit elogii și de peste hotare. Astăzi „Gândirea” este una dintre cele mai bune reviste românești.

La început i s'a făcut și oarecare opoziție, dar ea a știut să-și ție sus stindardul, ducându-l fără șovăire spre piscurile celor mai frumoase înfăptuiri. A reușit a grupă în jurul său o numeroasă pleiadă de scriitori, cunosători ai culturii europene și meșteri iscusți în toate ramurile scrisului.

În opoziție cu unele reminiscențe 48-iste, rău înțelese, „Gândirea” a căutat să facă din *autohtonism* — acesta era un temei ce fugia mai mult de vremelnicie — un principiu regenerator al culturii românești.

*

Nr. 12, anul X, al „Gândirii” este închinat aniversării acestui deceniu de înfăptuiri. Bogat, frumos și ireproșabil ca execuție tehnică — „Gândirea” stă și în această privință în fruntea revistelor din țară, — acest număr oferă cititorului o lectură foarte variată și selectă: proză, poezii, studii filozofice și artistice, cronici de tot felul, etc.

Art „Zece ani”, „Pe când eram mai tineri” — de dl Cezar Petrescu; „Și când încă nu suntem bătrâni” — de dl Nichifor Crainic — arată drumul pe unde a trecut „Gândirea” în cei „zece ani” și perspectivele ei de viitor. Dl Lucian Blaga are în acest număr un studiu filozofic — „Eonul Dogmatic” — de o remarcabilă profunzime și ori-

ginalitate. Dl Fr. Șirato semnează studiul „Momentul istoric și cultural în poezia românească”.

Dar revista cuprinde multe și felurite studii și bucăți literare. În spațiul limitat al acestei rubrici nu putem spune tot ce ar trebui spus. Șirele acestea au fost mai mult cu scopul de a atrage atențiunea cetitorilor asupra acestei reviste.

I. Crivăţ

Reviste primite la Redacție: *Frământări Didactice*, Focșani, An. No. 9 și 10 și An. VII No. 1. *Revista Școlii*, Botoșani, An VII No. 11 și *Lămuriri Școlare*, Tecuci, An I. No. 4 - 5; *Revista Învățătorimii Gorjene*, Târgu Jiu, An I. No. 12; *Cultura Poporului*, Cetate Albă, An I No. 3-4; *Școala Bănărească*, Timișoara, An XI No. 4; *Catedra Galați*, An, IV. No. 5 - 6

Atragem atenția cititorilor noștri asupra acestei din urmă reviste, care cuprinde material pentru serbări școlare și cercuri culturale.

INFORMATION.

○ Dl. Dimitrie Olariu, subvizor școlar al jud. Arad, pe data de 1 ianuarie 1931 a fost pus în retragere, din oficiu, pentru a și regla drepturile la pensie.

○ Cu începere dela 1 Ian. a. c. salariile învățătorilor vor fi reduse în următor: Dela 3001 Lei până la 4000 Lei cu 10%, 4001—5000 cu 14%, 5001—10 000 cu 18%, 10 001—15 000 cu 20%. Deci: „Bucurați-vă și vă veseliți, plata voastră multă este... la cer!“

○ Din cauza întârzierii întocmirii statelor de plată pe Ianuarie c. reținerile
pra datoriilor contractate la Casa de credit a corpului didactic vor fi amânate pe
luna Februarie, urmând a se reține în Ianuarie numai cotizația lunară de membru.

○ În comisiunea medicală pentru corpul didactic, în regiunea Timișoara, au numiți: Președinte, dl. Dr. Roman Rudeanu; iar membrii, d-nii: Dr. Octavian Proș și Dr. Isaia Popa.

○ Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra art. „Apel către intelectuali tineri“, semnat de dl Ion Mușlea, directorul „Arhivei de folklor“ a Academiei române și publicat în Nr. prezent al revistei noastre. Sperăm că toți intelectuali noștri, și deosebi învățătorii și preoții, cari trăiesc în contact nemijlocit cu poporul, vor aprecia marea importanță națională a operei de colecționare a materialului nostru folkloristic și deci, vor răspunde cu dragă inimă acestui „Apel“.

○ Direcțiunea Educației Poporului din Ministerul muncii, sănătății și ocrotirii sociale ne trimite spre publicare următoarea informație :

Dela 1 Ianuarie 1931, apare săptămânal prin îngrijirea d-lor: *Al. Lascaru, dovanu, Gh. D. Mugur, Al. P. Necșești și V. Voiculescu* „*DUMINICA UNIVERSITĂȚII*“, revistă culturală ilustrată. Inițiat și pus în curent cu actualitatea, citorilor cărturar și muncitor, student și elev — va găsi în „*Duminica Universității*“ un zin de cultură cu material din toate domeniile ei: literatură, artă, educație, știință. Un număr 6 lei. Abonamentul 300 lei anual Administrația: „Universul“ curești.

○ Liga culturală germană din România, cu sediul în Sibiu, aranjează o *siune de studii în Germania, pentru membrii corpului didactic român, cu începerea*

26 Aprilie până la 13 Maiu 1931 Itinerarul prevede vizitarea orașelor: Drezda, Lipsca, Weimar, Mainz, o călătorie cu vaporul pe Rin, apoi Köln, Berlin și în urmă Praga, capitala Cehoslovaciei. Pe lângă vizitarea școalelor, instituțiilor culturale, monumentelor, etc., itinerarul mai prevede participarea la conferințe, reprezentații teatrale, expoziții etc. dar mai ales studiul asupra următoarelor ramuri de interes profesional: a) O privire generală asupra stării culturale în Germania, cu deosebită considerare a învățământului primar. b) Mișcările moderne reformiste în pedagogie și, în special, în pedagogia școlii primare. c) Teoria și practica grădini de copii (teorii moderne, înzestrarea și conducerea unei grădini de copii). d) Educația profesională a învățătorului e) Situația învățătorului (chestiuni sociale, organizațiuni profesionale) f) Chestiuni și probleme speciale ale învățătoarei. g) Inspecția învățământului h) Programă analitică. i) Obiectele de înțelegere pentru cursul primar. j) Școala și casa părintească (raport între școală și familie). k) Chestiuni speciale profesionale cu privire la unele obiecte: Geografia patriei, limba maternă, istorie, etc l) Educația fizică și artistică. m) Misiunea generală a învățătorului (educația populară, etc.).

Pentru toate cheltuielile acestei excursii se plătește o taxă fixată la suma de Lei 12.850, în care se cuprind: a) pașaportul; b) biletul de tren cl III personal sau accelerat, după cum va fi cazul, socotit dela granița României (punctul Halmei) și retour; c) plimbările cu automobilul sau cu tramvaiul; d) locuința; e) hrana (dejun, prânz și cină, exclusiv beuturile); f) toate bacișurile; g) taxele de intrare la muzee, expoziții etc.; h) biletele de teatru pentru reprezentațiile prevăzute în itinerar; i) conducerea și explicațiile necesare în timpul excursiunii. Pentru cei ce nu știu limba germană, se vor da toate explicațiile în românește.

Cei ce doresc informațiuni mai amănunțite, pot primi — la cerere — prospectul excursiei, dela *Liga culturală germană din România, Sibiu, Strada Straussenburg Nr. 2, cutia poștală Nr. 152*

Participanții, pe timpul excursiei, vor primi concediu.

Indemnitate pe colegii noștri, întrucât le-ar permite situația materială, să profite de acest prilej binevenit, făcând această călătorie între condiții dintre cele mai avantajoase. Suntem siguri că fericiții, cari vor putea participa, se vor reîntoarce acasă cu un orizont mult lărgit.

○ Dl Petru Iosif, directorul școlii primare de băieți din Hălăucești, jud. Roman, ne aduce la cunoștință că a întocmit și lipărit toate registrele și procesele verbale necesare la evaluarea și inventarierea averii școalelor primare, conform instrucțiunilor date de Minister.

Comenzile se pot face direct la autor. Prețul 200 Lei plus porto.

POȘTA REDACȚIEI. *D-lui Gr C în C:* Art „Sub acelaș steag” cuprinde amintiri personale, cari Vă privesc numai pe Dv doi, dar nu interesează pe cetitorii revistei. Ori, spațiul revistei noastre este limitat și nu-l putem umplea cu lucruri cari nu interesează pe toți. Trimiteți-ne altceva în consonanță cu programul revistei publicat în Nr. 1/1930 (cu condiția să fie bine scris). De altfel aceste considerațiuni sunt rugăți să le ia în seamă toți cei ce ne trimit articole

D-lui I P în C: Art „Agonia moralei” este prea slab pentru a putea fi publicat. Publicându-l, n'am face bun serviciu nici autorului, nici revistei.

D-lui A. M în L: Acelaș răspuns pentru art. „În luptă cu mizeria”.

Tuturor celor ce ne trimit articole slabe le dăm sfatul, ca mai întâiu să cetiască

mult .. foarte mult, și numai după aceea să încerce să scrie. Este în interesul nostru să facă așa, și suntem siguri că ne vor fi recunoscători, dacă vor urma întocmai.

Mai multora: Din unele scrisori și articole sosite la Redacție am putut constata o deosebită predilecție pentru plângeri și lamentări privind situația materială a dascălului. Din tudența revistei noastre s'a putut vedea că ne muncеște și pe noi grija de a apleca la interesele materiale, sociale, profesionale, etc. ale dascălimii. În toate însă trebuie să o anumimă limită, dictată de bunul simț, peste care nu se poate trece. Dacă mereu plictisi lumea cu văicăreli, nu numai că n'am putea obține nici un rezultat, dar ne face caraghioși.

Este adevărat că la noi dascălul se naște și trăiește în mizerie. Dar această situație nu se poate ameliora numai prin vorbe. Trebuesc *fapte*. Iar aceste fapte nu pot veni de o parte *ridicarea reputației noastre prin împlinirea datoriei, cu devotament și științiozitate*; de altă parte *solidarizarea noastră* în blocuri compacte pe județe și pe țara întreagă într-o organizație unitară și solidă, care să știe face să se țină de dânsa.

Ori, o mare parte a dascălimii din județul nostru face tocmai dimpotrivă. În loc să se solidarizeze în jurul steagului ridicat de această revistă în chiar interesul apăsător al dascălimii, mulți învățători stau răsleți, ori chiar învrăbiți, căutând să-și vadă faptele de interesele lui personale, prin politicianism, intrigă, afaceri, ori pe alte căi inconvenabile cu demnitatea dascălului. Aceștia uită că interesele fiecărui învățător în parte, în funcție de cele ale întregii tagme învățătoresci și că nicidecum, lucrând fiecare în parte, drepturile noastre nu se pot cuceri mai repede decât dacă am lucra toți împreună în armonie. Suntem constrânși să repetăm atât de des aceste adevăruri atât de banale, dar totuși atât de puțin urmate. Parcă ar fi blestemul lui Dumnezeu peste capul nostru în loc să *lucrăm* cu înțelepciune, *ne văicărăm* mereu, dar *nu ne abulem din dragă* greșit, ci mergem cu încăpățănare choriș spre prăpastie. Apoi atunci cine ni-e de folos? Dacă suferințele noastre în mare parte sunt urmarea nepriceperii și răutății care ne împing aceste în inima noastră, ne merităm soarta!

Foarte mult am dori ca această dojană, făcută de altfel cu cea mai profundă durere sufletească și totodată cu cea mai caldă și sinceră iubire colegială, să găsească ecoul dorit, dacă nu și în inimile împietrite, cel puțin în inimile celor înțelegători, și am dori ca aceștia să fie cei mai mulți.

Dela dl. N. Oprea, învățător în Apatcu, am primit următoarea urare de la el: „Nou, pentru care îi mulțumim:

Onorată Redacție! Nu pot să uit revista noastră „Școala Vremii”, mai ales când un „nou an” ne iese înainte. Bine primită ai fost de aceia în numele cărora ai făcut apariția. Fii, bine-primită, într-un mulți ani, de întreaga masă dascălească românească. Vino la noi cu ceea ce e mai de folos sufletului nostru dascălesc. Sublime sunt inițiatorilor tăi; ajută-ne, Doamne, să le vedem realizate și să dăinuiască ani într-un noi!

Tuturor fraților colegi și cetitori ai revistei noastre le doresc din inimă, ca în „tru mulți ani” să fie pătrunși de duhul mai presus de viață al apostolatului dascălesc spre mărirea patriei și a neamului! *Nicolae Oprea*, inv. com. Apatcu jud. Arad.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI. *Direcțiunii Școlii primare de stat în Cheștele Bihor) și Dlor: Iosif Moldovan insp. școl. pens. Arad, Ioan Barbulescu insp. școl. pens. Bihor.*

adea, *Radu Petre* profesor Pitești, *Grigorie Cazan* învățător Cuiedi, *Ioan Arpaș* inv. și *Aurel Volungan* inv. Lazuri: Cu plăcere luăm la cunoștință cererea Dv. de abonament la revista noastră și Vă rugăm să binevoiți a o recomanda în cercul Dv. cunoștință.

D-lui Adam Billo, inv. Sf. Ana: Vi-am expediat toate numerele apărute până acum. *Tuturor celorlorilor noștri* le aducem la cunoștință, că de acum înainte tipărim revista numai într'un număr de exemplare limitat, corespunzător numărului abonaților, și cei ce nu ne-au returnat-o, sunt stăruitor rugați să ne trimită *imediat* abonamentul, *și altfel*, cu tot regretul nostru, *nu le mai putem trimite revista*. Credem că oricine poate da seama că n'avem de unde plăti tiparul decât din abonamente. Cei ce vor rămână abonați, ne vor plăti atât retrograd pe a. 1930 (50 lei), cât și anticipativ pe anul 1931.

Cei ce nu vor să mai primiască revista, sunt rugați să ne anunțe, dar totodată ne trimită și 50 lei pentru cele 3 numere din a. 1930, pe cari nu le-au refuzat.

Cei ce ne-au plătit 50 lei, sunt achitați pe anul 1930, urmând să ne trimită din nou abonamentul pe a. 1931: 100 Lei pe $\frac{1}{2}$ an, sau 200 Lei pe anul întreg, după dorință.

Cei ce au plătit 100 Lei, sunt achitați pe anul 1930 și încă pe 3 luni din a. 1931; iar cei ce au plătit 200 Lei sunt achitați pe a. 1930 și încă pe 9 luni din a. 1931. În sfârșit cei ce ne-au plătit mai mult de 200 lei, își vor face înșiși socoteala — după indicațiile de mai sus — pe când le expiră abonamentul.

Comitetele școlare sunt rugate să aboneze revista „Școala Vremii” pentru bibliotecile școlare.

D-nii directori cari plătesc salariile sunt rugați să încasseze abonamentele pentru revistă și să ni-le trimită neînălțat, însoțite de tabloul celor ce au plătit.

ABONAMENTE ACHITATE ÎN DECEMBRIE ȘI IANUARIE. *Câte 200 Lei* au plătit: Școala Normală de fete, Arad; Școala primară Nr. 10, Arad; Școala primară de stat, Șepreuș; Iuliu Groșoreanu, Gașca; Școala primară de stat, Cinteiu; Savu Dorca, Gurahont; Școala primară de stat, Andreiu-Șaguna; George Precupaș, Nădăc; Cornelia Boțco, Arad; Școala primară de stat Nr. 8, Arad; Petru Cherechean, Pădureni; Elena Brădean Macea; Gh. Clonda Lazuri de Beiuș (jud. Bihor).

Câte 150 Lei au plătit: Dimitrie Misici, Șepreuș și Silvia Popoviciu, Petriș.

Câte 100 Lei au plătit: Liceul de fete „Elena Ghiba Birta”, Arad; Ioan Florea, Arad (șc. pr. Nr. 3; Ioan Balașa, Șepreuș; Barbara Riedel, Mureșel; Margareta Ambros, Arad (șc. pr. Nr. 13); Letiția Ștefu, Arad Gatu (șc. pr. Nr. 6); Maria Szokop, și Maria Iuracsek, Arad (șc. Nr. 9); Emanuil Ardelean. Zărand; Grigorie Ardelean, Comlăuș; Francisc Frank, Adam Billo; Ernestin Hillier, Grigorie Istodorescu, Maria Ene, Gizela Zimmermann, Maria Adelman, Iosif Bindatz, Ștefania Schützenberger, Rozalia Niedermayer și Maria Cralici, Sf. Ana; Vasile Ardelean, Ștefan Bozian, Romul Sinitean, Mihașu Gheran, Maria Mihăescu și Ecaterina Tornean, Șeitin; Francisc Sajtos, Olari; Sidonia Vodă, Florea Roșca, Elena Bodnar, Ana Roșca, Mircea Rufu și Ioan Tan, Cermieu; Teodor Ardelean, Șomoșcheș; Maximilian Musca, Păncota; Berta Horn și Carol Wild, Satul Nou; Emilia Dârlea, Nadăș; Maria Tomoșoiu, Arad (grăd. Nr. 1); Desideriu Groszmann, Arad (șc. izr.); Miron Coșoroabă, Șoimoș; Elisaveta Berdan, Elisaveta Frătean și Elisaveta Ignișca, Buteni; Mihașu Mihut, Chisindia; Ioan Gunesu și Elisaveta Hada, Aldești; Ioan Iosan, Bârsa; George Narița, Hodiș; Alexandru Terebent, Covăsinț; George Ruja, Chișineu; Cornelia Bele, Lipova (jud. Timiș);

Aurel Moțica, Leasa; Spiridon Vâneată, Doncenii; Pinteș Pop, Minead; Vasile Br
Ighești; Ioan Popescu, Laz; Nicolae Palade, Moneasa; Constanța Marica, Ben
Alexandru Galdău, Dieci; Margareta Siebig, Șebiș; Zena Lupaș, Zărand; Dimitrie
taci, Turnu; Ioan Siladi, Zărand; Mateiu Gulași, Variaș; Aurelia Brădean, Pă
Viorica Nișolin, Arad (șc. Nr. 1)

Câte 50 Lei; Școala primară Nr. 4, Arad; Petru Cociu, Arad (șc. Nr.
I. Cădăriu Arad (șc. No. 4)

Cei ce plătesc abonamentul de acum înainte, sunt rugați să ne comunice
când doresc să fie abonați: de la început de când a apărut revista, ori numai
1 Ian. 1931?

COMUNICĂRI OFICIALE.

Min. Instr. Dir. Inv. Sec. Nr. 169244/1930. Pentru examenul de capacități,
urmează să-l depună normalisții căzuți în sesiunile trecute și ajutoarii de învățare
au acest drept, candidații vor trebui să prepare următoarele lucrări:

- 1) Din Pedagogie: „*Indrumarea vieții*“, de Förster, trad. de N. Pandelea.
- 2) Din Literatura română: „*Balade și Idile*“, de Gh. Coșbuc.
- 3) Din Istorie: „*Din trecutul nostru*“, de Al. Vlahuță
- 4) Disciplina științifică: *Anatomia și fiziologia omului cu aplicațiuni de lig*

Rev. șc. Arad Nr. 5433/1930 Toți învățătorii și învățătoarele cari se vor
prezenta la examenul de definitivare în sesiunea de la 1 Martie a. c., vor prezenta
de examinare „*Șchitele de lecții*“ lucrate în ultimii trei ani de funcționare. Acest
de lecții trebuie să fie văzut de organul de control respectiv.

Rev. șc. Arad Nr. 97/1931. Tuturor școalelor primare și grădinițelor de copii
orașul și județul Arad Am constatat că unii directori ai școalelor primare trec
triculă date fictive privitoare la ziua și locul nașterii, religia, naționalitatea, etc.
vilor. Intrucât matricula școlară este un act public, care trebuie să corespundă cu
mai mare exactitate adevărului, atragem atenția tuturor directorilor și conducătoare
grădini de copii, ca în viitor să treacă în matricula școlară numai date exacte
rate, în conformitate cu actul de naștere al copilului. Orice abateri dela acest ordin
fi riguros urmărite și sancționate. Revizor școlar: *Pavel Dîrlea*.

Min. Instr. Dir. Contabilității No. 179071 din 9 Ian. 1931. Portretul
Regelui este gata și se poate procura, direct dela Ministerul Instr. Dir. Contabi
cu următoarele prețuri: în mărime de 50×60 cm cu 460 lei; 40×50 cm cu
lei; 30×40 cm cu 220 lei; 24×30 cm cu 150 lei. Mai sunt și 2 heliogramme
50×70 cm. cu prețul unitar de 80 lei. În aceste prețuri intră transportul și
lajul. Ramele însă și-le va procura fiecare instituție în parte. Comanda trebuie
însoțită de costul ei în numerar, ori de recipisa vreunei sucursale a Băncii Naț
la care a fost depusă suma în „*Contul Președinției Consiliului de Miniștri*“
portretul M. S. Regelui“.

Dear Sir

Theodor Maris
proprietor

Head

St. Oisua 30

